

A Passaici Szent István Római Katolikus Magyar Templom története

Rev. Vas László, Kerkeyné Maczky Emese,

Dudás Róbert Gyula

Tartalomjegyzék

1 Passaici Szent István római katolikus magyar templom	1
1.1 Története	1
1.1.1 Az építkezés évtizede	1
1.1.2 Pangás, majd felemelkedés	2
1.1.3 „Az utolsó patriarcha”	3
1.1.4 A XX. század második fele – a megpróbáltatások évtizedei	3
1.1.5 Napjainkban	4
1.2 Egyházi iskola, magyar nyelvű oktatás	4
1.3 A templom leírása	6
1.4 Művészettörténeti jelentősége	7
1.5 Források	7
1.5.1 Irodalom	7
1.5.2 Megjegyzések	8
2 Messerschmiedt Géza	9
2.1 Korai élete	9
2.2 Amerikai élete	9
2.3 Források	9
3 Schimkó János	10
3.1 Életrajza	10
3.2 Források	10
4 Kovács Lajos	11
4.1 Élete az óhazában	11
4.2 Élete az Egyesült Államokban	11
4.3 Irodalmi tevékenysége	11
4.4 Források	11
5 Marczinkó József	13
5.1 Élete az Egyesült Államok előtt	13
5.2 Élete az Egyesült Államokban	13
5.3 Források	13

6 Raile Jakab	14
6.1 Élete	14
6.2 Irodalom	14
6.3 Külső hivatkozások	14
7 Gáspár János	16
7.1 Élete Magyarországon	16
7.2 Élete az Amerikai Egyesült Államokban	16
7.3 Források	16
8 William Furlong	17
8.1 Élete	17
8.1.1 Források	17
9 Dunay Antal	18
9.1 Élete	18
9.2 Forrás	18
9.3 További információk	19
10 John J. Cusack C.M	20
11 Török Béla	21
11.1 Korai élete	21
11.2 Az Egyesült Államokban	21
11.3 Barátsága Mécs Lászlóval	21
11.4 Források	21
11.5 További információk	22
12 Mustos István	23
12.1 Élete	23
12.2 Kitüntetései	23
12.3 Külső hivatkozások	23
13 John Demkovich	24
14 Vas László	25
14.1 Élete az Egyesült Államok előtt	25
14.2 Az Egyesült Államokban	25
14.3 Források	25
15 Az egyházközség káplánjai	26
16 Felhasznált irodalom, képek, szabályok	226
16.1 Irodalom	28
16.2 Képek	29
16.3 A kiadás adatai	30

1. fejezet

Passaici Szent István Római Katolikus Magyar Templom

A passaici Szent István római katolikus magyar templom az Amerikai Egyesült Államok keleti partjának egyetlen, a mai napig fennmaradt, önálló magyar nyelvű római katolikus egyházközsége. John Joseph O'Connor akkori newarki püspök alapította, 1902. december 24-én kelt alapító okiratával. Az egyházközség nyelve magyar és angol, minden vasárnap magyar és angol nyelvű szentmisét is bemutatnak templomában.^[1]

1.1 Története

1.1.1 Az építkezés évtizede

1883-ban a szlovák és magyar katolikusok közösen építették a Mária Mennybemenetele templomot, de a két nemzetiség között hamarosan ellentétek merülnek fel, így a helyi püspökhöz folyamodnak a magyar hívek papot kérve. Ez 1902 decemberében valósul meg, amikor John Joseph O'Connor newarki püspök kinevezi Rev.^[2] Messerschmiedt Géza atyát a passaici Szent István római katolikus magyar egyházközség első plébánosává.

Az első esküvő 1903. január 18-án volt, a házasultak neve Molnár Károly (Söréd, Fehér megye) és Krivda Mária (Szina, Abaúj megye). Az első halott Schuster Teréz volt, aki 50 éves korában hunyt el december 21-én és karácsony vigíliáján temették el. Az első keresztő december 25-én volt, Berki Erzsébet részesült benne.

Az első időszak nehézségeiről Rev. Messerschmiedt Géza így ír: „Bizonyára érdekelné majd a katolikus testvéreinket, ha leírom, hogy mit csináltunk mi eddig. Éppen karácsony előtt jöttem ide, úgy, hogy püspököm kinevezésétől karácsony szent ünnepéig csak egy nap választott el. Találtam egy lelkes, a szent, nemes ügy iránt lelkesülő népet, amelynek most már csak az volt az óhajta, hogy a karácsonyi szent ünnepeket Istenhez méltó módon ünnepeljük meg. De hol? A templomok mind elfoglalva, részben idegen nemzetiségek által előre kibérelve. Az isteni tisztelethez szükséges tárgyak közül semmi, de semmi nem volt meg. És már csak ez az egy napunk volt. És mégis, karácsony éjjelén 12 órakor már készen állott minden. Egy tisztességes nagy teremben helyezkedtünk el, s mikor a világ családi körben,

Esküvői emléklap – 1903.

meleg kályha mellett, a csillogó karácsonyfa körül ült a szent estét, akkor mi lázasan dolgoztunk, építettük az oltárt, helyezgettük és rendezgettük az igazán „gőzerővel beszerzett egyházi tárgyakat. Másnap, karácsony ünnepén, zsúfolásig telt helyiségben mondtam az első szentmisét. Amikor a Glóriát énekeltem, kicsordult a szemem könnye, mert eszembe jutott a kis Jézus, akit családjával együtt kivert az emberi szívtelenség a rendes hajlékból, ki a hideg, rongyos istállóba. Ők se kaptak helyet!

Később beszereztük a még szükséges tárgyakat, úgy hogy most már mindennel el voltunk látva. De ennek is megvan a maga története. Hitközségi gyűlést tartottunk. Előadtam, hogy mi mindenre van még szükségünk, és hogy e tárgyak megvételével ne terheljük a hitközséget, hanem álljanak fel lelkes hívek és vállaljanak magukra ezen vagy azon tárgyak megvételét. Nem ismertem még a népem, sem lelkesedésük mértékét, és azért szinte félve tettem meg ezt a felszólítást. És íme, minden felolvasott tárgynak akadt vevője. Sőt vetekedtek az áldozatban. Úgyhogy a gyűlés végén 250 dollárral gazdagabbak voltunk.^[3]

Hitközségi tanács – 1904.

A templom építése 1903. tavaszán kezdődik meg, az alapkövön ünnepélyes megszentelésére 1903. július 21-én került sor. A templomot 1904. augusztus 21-én szentelt fel John Joseph O'Connor newarki megyéspüspök.

A templom akkori plébánosa erről az eseményről így írt: „1904. augusztus 21-ike. Ez volt a mi napunk. Ugye, kedves híveim, erre igazán illik a szentírás szava: 'Ez az a nap, melyet az Isten teremtett, hogy vigadjunk és örvendjünk azon.' Hiszen, ti mind velem sirtatok az örömtől. Igen, amikor végigtörttem magam azon a sokaságon, mely aznap reggel a harmadik utca templom körül levő teret betöltötte, sehol egy szót sem hallottam. Néma csend mindeniütt, csak azt láttam, hogy minden szem ragyogott az örömtől, a boldogság könnyeitől.

Délelőtt fél tízkor indult a menet a templomtól, a más nemzetiségek hitközségi és egyleti tagjaival mintegy négyezeren, a város közepéig, ahol a South Orange-ból jövő püspökre vártunk. Két oldalt szinte áttörhetetlen néptömegekkel zsúfolt utcákon haladtunk. Őt banda ritmikus hangjai vezették ezt a nagy sokaságot, mely kibontott díszes zászlóival, egyenruhás (huszár, lengyel katona, görög katolikus egyletek, stb.) tagjaival, a női egyesületek jelvényekkel díszített soraival s különösen a fehér ruhába öltözött leányok páros menetével a hintók sokaságával valóban festői látványt nyújtott.

A kijelölt helyen Messerschmidt Géza, Molcsányi Miklós és Chlebovszky Valentin passaici plébánosok fogadták a püspököt. A katolikus templomok (ír, lengyel, tót, gör. kat., róm. kat., magyar, német, olasz) harangjainak zúgása

kísérte a püspököt, ki végignézvén a párját ritkító felvonuláson, a fehérbe öltözött leányok véget érni nem akaró hosszú során – mosolyogva jegyezte meg: „haec est revera ecclesia fillialis („nohát ez igazán leány egyház!).

A plébánián tartott néhány percnyi pihenés után papjaink vezetése mellett bevonult a püspök a templomba, ahol nyomban kezdetét vette a fölszentelés. E szertartás végeztével a szentélyben készített díszes trónuson foglalt helyet a püspök, mire megkezdődött az ünnepi szentmise, melyet Főt. Dénes Ferenc, a new yorki Szt. Erzsébet egyház plébánosa celebrált, Az ünnepi szentbeszédet Főújszitelendő Dr. Sebők Imre éppen ez időben Amerikában időző budapesti reáliskolai hittanár mondotta. Beszéde mély hatást gyakorolt a lelkekre. A szentmise alatt a hitközség Boldogságos Szűz Máriáról nevezett énekkara Messerschmidt Géza plébános e célra szerzett latin miséjét énekelt. Emellett mélyen meghatották a püspököt, s a meghívott idegen lelkészeket magyar egyházi énekeink, miket a sokaság egy szívvel-lélekkel buzgón zengedett.

Az egyházi ünnepséget fényes lakoma követte a plébánián, mely után a püspök hazautazott. Haec dies, quam fecit Dominus...! Ez volt a nap, melyet az Isten adott nekiünk, hogy örvendjünk és vigadjunk! -- Legyen áldott az Ő szent neve!^[4]

Bár a templom építése 1904-ben befejeződött, de a nehézségek nem szűntek meg. A templom építése után 76 ezer dollár (2015-ös összegre átszámítva ez nagyjából 2 millió dollár lenne) adósság maradt. A folyamatos anyagi problémák, valamint az egyházközség egyes tagjainak hozzáállása, illetve feljelentése felőrölte a templomot építtető Messerschmidt Géza egészségét, így 1911-ben elhagyta Passaicot.

1.1.2 Pangás, majd felemelkedés

Messerschmidt atya után két lelképásztor is volt rövid ideig az egyházközség vezetője, Rev. Schimkó János, illetve Rev. Kovács Lajos. Az anyagi problémák az ő erejüket is meghaladták, így rövid idő után távoztak az egyházközségtől. 1915-ben Marcinkó József tisztelendő úr érkezett meg, és maradt a Szent István élén tizenhét esztendeig. Az első világháború megpróbáltatásain és a nagy depresszió kezdeti évein Marcinkó Atya vezette át az egyházat. A depresszió nemcsak a várost, az egyházközséget is keményen sújtotta. Az anyagi romlásból nehezen lehetett talpra állni, s megvalósítani az egyházközség fejlesztésének következő lépését: az egyházközségi iskolát. Ez az ő idejében még nem valósulhatott meg, de sikerült egy anyagi biztonságot létrehozni, s a hitelcsapdába került egyházközséget egyenesbe hozni.

Marcinkó atya távozása után, 1932-ben egy esztendeig James Raile (Raile Jakab) volt a plébános. Rövid ittartózkodása alatt felismerte annak fontosságát, hogy legyen megfelelő hely, ahol a hívek társadalmi élet is élhetnek. Eddig ilyen célokra a templom alatti katakombaszerű helyiséget használták. Nappal hitoktatás

folyt itt és esténként különféle klubok összejövetelei, vásár- és ünnepnapokon pedig a felnőttek és öregek rendezvényei. Raile atya engedélyt kapott Newark püspökétől egy különálló, nagy és korszerű helyiség építésére. A templom háta mögött, a Market Streeten lévő düledező vasöntödét megvásárolták, hogy helyére építsék az új auditorium faépületét. A munka azonban abbamaradt, mert a jezsuita atyákat – így Ft. Railet is – hazarendelték.

1.1.3 „Az utolsó patriarcha”

Gáspár János atya 1933-ban vette át az egyházközség vezetését. Időszaka alatt épült meg a magyar iskola épülete, majd 1945-ben a templomot felújítják, s 1950-ben felépül a ma is használt plébániaépület. Az egyházközségnél 1940-ben látogatást tett Habsburg Ottó.

Habsburg Ottó látogatása Passaicban, 1940-ben

Az egyházközség 1952-ben ülte fennállásának 50. évfordulóját. 1952 májusában azonban tűz ütött ki a templom padlójában a baloldali padok alatt. A tűzoltók színültig töltötték a pincét vízzel, de hiába, a víz nem érte el a tüzet, fel kellett hasítani a padlót a padok alatt. Hónapokon keresztül az iskola dísztermében tartották a szentmisét, mialatt a templom helyreállítása folyt.

1956-os magyar forradalom és szabadságharc után az egyházközség Gáspár atya vezetésével több, mint 120 menekült családot fogadott be. A forradalom megrázta az amerikai magyarokat is, és példátlan segítőkészséggel fogadták a menekülteket. Anyagi segítségben, biztatásban, jó szóban nem volt hiány. A magyar református egyházzal együtt működve sok magyar családnak nyújtottak ideiglenes otthont egy, a Gregory Avenue-n erre a célra berendezett házban. Az egyházközség 1957-ben 27.000, majd még 10000 dollárt, valamint kb. 6500 kg ruhaneműt küldött Ausztriába a határmenti egyházközségeknek, hogy a kimenekülő magyaroknak támogatást nyújtson.^[5]

1957. december 18-án a sok nehézség ellenére is, új harangot szenteltek a Szent Istvánban, az úgynevezett „Szabadság harangot”. Ezzel az alapító plébánosnak, Rev. Messerschmidt Géának az az álma teljesült, hogy legyen egy harmadik harangja is a templomnak.

Gáspár atya a felszínen szigorú, belül azonban gyengéd szívű ember volt. Erre mutat a következő eset, mely a légkondícionálás divatbajövetele táján történt. A rendház nyilvánvalóan forró lehetett a nyári hónapok folyamán.

Szent István magyar templom – plébániaépület 1952.

Aurélia nővér, enyhülést keresván az apácák számára, megkérte Gáspár atyát, mondván: „Atya, szörnyű meleg ez a rendház, nem kaphatnánk egy légkondícionáló gépet?” Gáspár atya, ez a magas, testes ember, úgy fordult sarkon, hogy majd földöntötte Aurélia nővért, s csak két szót vetett oda: „Nincs pénz!”

Másnap reggel viszont ott álltak az szerelők, hogy beszéljék a légkondícionálót. Gáspár atya, akiről azt mondták, hogy ő „az utolsó nagy patriarcha”, ismét bebizonyította, hogy a kezére bízottak kényelme volt olyan fontos a számára, hogy valahonnan előteremtse a szükséges összeget.

Ez a finomlelkű, szentéletű pap megnyerte népe szívét azzal, hogy mindenkivel személy szerint törődött, harminc esztendőn át minden egyes híve sorsát szívében hordozta. Halála – 1963. február 21-én – mély gyászba borította az egész egyházközséget.

1.1.4 A XX. század második fele –

a megpróbáltatások évtizedei

Rev. Dunay Antal Gáspár János atya munkáját, szeretett egyházközségének vezetését, 1963 tavaszán Rev. Dunay Antal vette át. Mikor a városi hatóságok az iskolaépület egyik részét lebontásra ítélték, hogy a tanítást ne kelljen félbeszakítani a renoválás ideje alatt, Dunay atya elintézte, hogy a gyermekeket ideiglenesen áthelyezzék a Magyar Református Egyházba. Dr. Komjáthy Aladár református tiszteletes szívesen a tanulók rendelkezésére bocsátotta a Kálvin termet. Közben Dunay atya egy bizottságot nevezett ki, hogy az javaslatokat tegyen az iskolában szükséges átalakításokra. Ezek alapján indult meg egy tágas, új épületszárny kialakítása. Az iskola építési alapjára megindult gyűjtés olyan sikeres volt, hogy az építkezésre és az öreg épület renoválására szükséges 398.000 dollár teljes egészében összejött. Dunay atya kezdeményezésére jutottak fontos szerephez a világiak az egyházközség életében. Sok új felolvasót toborzott és több mint 20 áldozatot képezett ki.

Mindszenty József bíboros, Passaic, 1974. május 19.

Mindszenty bíboros látogatása Mindszenty József bíboros, hercegpátriárka 1974-ben tett az Egyesült Államokban lelkipásztori utat. Ezen az úton kereste fel a passaic Szent István magyar templomot, 1974. május 19-én. Az akkori plébános Dunay Antal 1945 után kifejezetten Mindszenty József utasítására hagyta el Magyarországot. A látogatás eseményeinek sorozata: főpásztori ünnepélyes nagymise, majd a szomszéd utcai magyar Református Egyház gyülekezetének meglátogatása és üdvözlő beszéde templomukban. Délután meglátogatta és megáldotta Rev. Gáspár János sírhelyét (aki Zalaegerszegen káplánja volt), utána cserkészeinket szemlélte meg a garfieldi cserkészházukban.^[6]

Az új viszonyok között Dunay Antal atya betegségének végső időszakában, mint kisértő, majd halála után 1977 második felében Rev. John J. Cuscack C.M. vette át a plébániát, mint adminisztrátor. Ő korábban hat évig volt egyházközségünk káplánja. Megszervezte a magyar nyelvű helyettesítést. (Főleg Szabó Szerén OFM mondta a magyar miséket.) 1978-ban érkezett a templomba Rev. Török Béla, aki 1978 és 1990 között volt a Szent István templom plébánosa. Az ő idejére esik a plébánia körüli település demográfiai arculatának megváltozása, aminek következményeképpen sok hívő hagyta el a plébániát. 1981-ben megnyílik az Amerikai Magyar Múzeum az egykori zárdaépületben. Az ő idejére esett a tartalék

anyag alap felhasználásával a templom külső felújítása és a templom belső festése. Ugyanabban az időben az egyháznak újabb megpróbáltatást kellett kiállnia: 1987 júniusában az auditorium kiégett és használhatatlanná vált a tűz és a víz okozta károk következtében, a felújítás egészen 1990-ig elhúzódott.

1989. szeptember 28-án fogad első ízben az egyházközség hivatalban lévő magyarországi főpapot, Paskai László bíboros, prímás esztergom-budapesti érsek személyében. Rev. Török Béla nyugállományba vonulása után Mustos István piarista szerzetespap lett a plébános, 1990. október 7. és 2007. június között, akit Frank Rodimer patersoni megyés püspök és Miklósházy Attila külföldi magyarok püspöke iktat be plébánosnak. Az ő szolgálata alatt elkezdik a templom már halaszthatatlan felújítását, de azt már utódja fejezi be.

1.1.5 Napjainkban

Rev. Mustos István után a nagyvárad egyházmegye Rev. Vas László veszi át a plébánia irányítását, 2007. december 2-től. Mint idegen egyházmegyes nem kap plébánosi kinevezést, de teljes plébánosi jogkörrel ellátott adminisztrátor státuszba helyezi a patersoni püspök. 2008-ban az egyházmegye bezárja a Katolikus Körzeti Iskolát (Catholic Regional School), mely után az épület közel három évig üresen áll. 2009-ben felújítják az egyházközségi bálók hagyományát, mely az 1987-es tűz miatt szűnt meg. 2010-ben a templom új hangosító berendezést kap, melynek értéke 10.000 dollár volt. 2011-ben elkészül a Mindszenty díszterem alatti új ebédlő. Sikerül az iskola új szárnyát bérbe adni, majd május 15-én Cserháti Ferenc püspök magyarul bérmál, s megnyitja a jubileumi év ünnepségsorozatát. 2013 tavaszán elkészül az Egyházközség ebédlőjének a konyhája. 2014-ben ünnepli az egyházközség a templom fennállásának 110. évfordulóját. Ennek keretében májusban Böcskei László nagyvárad megyéspüspök tesz lelkipásztori látogatást a templomban, szeptember 20-án Arthur Serratelli Paterson-i megyéspüspök bezárja a Jubileumi évet. Szeptember 27-én Áder János Magyarország Köztársasági Elnöke az egyházközség vendége.^[7]

1.2 Egyházi iskola, magyar nyelvű oktatás

Passaicon a Magyar Református Gyülekezet már az első világháború előtt Nyári Iskolát szervezett. 1920-ban például, Nt. Tegze László lelkipásztorkodása alatt, 120 katolikus és református gyermek vett részt ezen a nyolc hetes nyári magyar iskolán. A nyaranta megtartott nyári iskolák egyszerre több célt is szolgáltak: Míg a gyermekeket magyarul tanították, a dolgozó szülőknél is segítettek azáltal, hogy gyermekeikről napközben gondoskodtak. 1937-ben az egyre csökkenő létszám miatt megszűnt ez a formája a magyar oktatásnak. A passaicai gyermekekről azonban továbbra is gondoskodtak lelkes magyarok, akik közben beindították a szombati

magyar iskolát, mivel a nyári iskola nem bizonyult elegendőnek a magyar nyelv ápolására, megtartására. A bevándorlók gyermekei ijesztő mértékben felejtették anyanyelvüket. Ennek felismerése adta a gondolatot, hogy valamit tenni kell az ifjúsággal, hogy a feledésbe menő anyanyelvet megmentésük.

A Szent István Római Katolikus Magyar Egyházközségnél 1933-ban indult meg újra a magyar tanfolyam. Előtte már több próbálkozás is volt, de egyik sem bizonyult hosszú életűnek. Magyar apácák tanítottak szombatonként 9–3-ig. Ők 1914-ben Rev. Kovács Lajos hívására érkeztek az egyházközségbe, s 1973-ig tartózkodtak Passaicban. A nővérek az Isteni Szeretet Leányai kongregáció tagjai voltak, nagyrészt Magyarországról érkeztek. Ebben az időben valósult meg az iskola építésének a terve is. Az egyházközségi tagok gyermekei a rendes iskolai tanulmányaikat itt kezdték már meg, hiszen 1946-tól angol nyelvű oktatás is van. Az egyházközség iskoláját 1937-ben szentelik fel, majd 1967-ben kibővítik.[8][9]

A második világháború után az iskola Katekizmus Iskola néven működött, és a tanítás két nyelven folyt.

A Szent István Magyar Iskola szülői munkaközössége a 1950-es években

Az 1949–1951-es kivándorlások idején Passaicra is tömegesen érkeztek a második világháború menekültjei, az úgynevezett D. P. (Displaced Person) magyarok. Ismét szükségessé vált a magyar oktatás. 1953-ban a cserkészmozgalommal egyidejűleg és a cserkészlet szervezésében indult meg újra szombatonként a magyar oktatás a Szent István Egyházközségnél. A tanerők legtöbbször cserkészvezető volt. 1953 őszén – a Cserkész Szövetség rendezésében – kezdődött el a 14–17 évesek részére, mint középiskolapótló, az ún. Szabadegyetem. A két éves tanfolyam végén, 1955-ben, itt Passaicban tartották meg az első „Magyar Érettségit” magyar történelemből, irodalomból és földrajzból.

1958-ban Rev. Gáspár János plébános nyitotta meg a Szt. István Egyházközség Hétfégy Magyar Iskoláját. Az egész éven át tartó szombat délelőtti tanítás a Szent Név Társulat magyar tagozata segítségével működött. A 24 gyermekkel induló iskolában elsőként dr. Nagy Sándorné, majd dr. Mikófalvy Lajosné tanítottak.

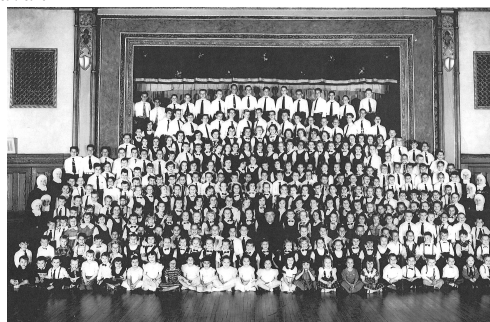
1961-ben Andreánszky Károly vette át az iskola irányítását, bevezette a négy éves, négy osztályos rendszert. A tanulók száma 35-50 között mozgott.

Kerkayné Maczky Emese, a passaicai Szent István Magyar Iskola igazgatóhelyettese 1979-90 között, igazgatója 1990 és 2006. között

1965-ben Rev. Dunay Antal plébános ideje alatt nagy és egyedülálló változás történt. Passaicban – elsőként egész Amerikában – megalakult a mindennapos magyar iskola, Mindszenty Magyar Iskola néven. A plébánia, a szülők és lelkes magyarok jelentős áldozatvállalásával indult meg a mindennapos tanítás több mint 100 gyermek számára. A rendes angolnyelvű tanítás után rendszeres tanrend szerint napi egy óra ölelte fel a tananyagot: írás, olvasás, nyelvtan, földrajz, irodalom, történelem és ének.

Nagy csapás érte a mindennapos Mindszenty Magyar Iskolát, amikor 1974-ben megszűnt a Szent István Iskola önállósága és öt különböző nemzetiségű katolikus iskola egyesítésével a püspökség körzeti iskolájává változott. A magyar tanulók létszáma lecsökkent, mert a szülők kivették gyermekeiket, hiszen ez már „nem a magyarok iskolája volt”, hanem a püspökségé. 1976 tavaszán mindössze 11 tanulója volt a Mindszenty Magyar Iskolának. Ezért Rev. Dunay Antal plébános úgy határozott, hogy össze kell fogni a reformátusoknál 1975-ben újra alakult hétfégy iskolával.

Az Iskola diákjai és tanárai 1955-ben

A Szent István Egyházközség a Magyar Református Egyházközséggel karöltve 1976 őszén újjá szervezte az azóta is folyamatosan működő hétfégy magyar iskolát „Passaicai Testvéregyházak Magyar Iskolája” néven átlag 50 tanulóval. Az iskola 1983 végén átköltözött a Szent István Egyházközség iskolájának tantermeibe. Mivel ettől kezdve a katolikus Egyház volt az egyedüli fenntartó, felvette a Szent István Magyar Iskola nevet. Ez időben 1979-től Kerkayné Maczky Emese az iskola igazgatóhelyettese, majd 1990-től 2006-ig igazgatója.

2006 és 2011 között Kovács Hajnalka lett, az iskola igazgatója. Az iskolát 96 fővel vette át, a lelkesedés egy ideig tartott, aztán sajnos egyre alább hagyott. 2011-ben Dr. Németh Zoltán vette át az iskola vezetését. A gyermeklétszám folyamatosan csökkent, s az iskola 2014-ben felfüggesztette tevékenységét.

1.3 A templom leírása

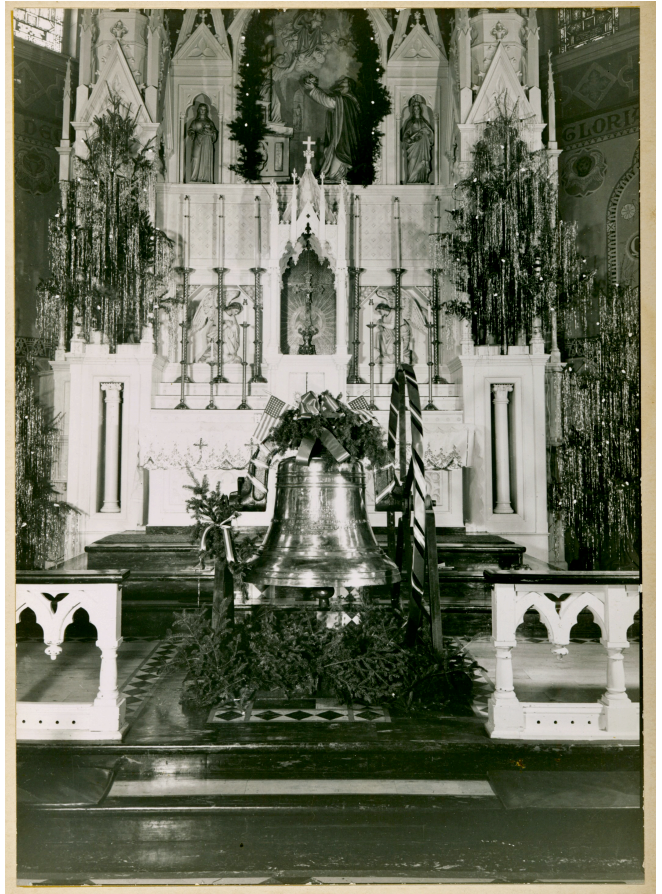

A Szent István R. K. Templom főoltára

Gót és római stílus keveréke, a középhajó hossza 100 láb[10], szélessége 65 láb. A középhajó magassága 60 láb, a mellékajók magassága 27 láb. A hajó 14 vas oszlopon nyugszik. Minden második oszlopfőn, ahol az ívek nem találkoznak, egy-egy mellszobor áll, a latin és görög egyházdoktorok szobrai. A szentély középpontja a gyönyörű gótikus főoltár, tervét Rev. Messerschmiedt Géza készítette, míg Schimmel Anton, tiroli származású képfaragó faragta. A tabernákulum felett Szent István óriási szobrát látjuk, amint a Szent Koronát a Magyarok Nagyasszonyának felajánlja. Tőle jobbra és balra az Árpádházi szentjeinket, Szent Imre herceget, Szent László királyt, és kisebb alakban Szent Erzsébet asszonyt és Szent Margit szüzet találjuk.

2013. karácsonyán

A Szabadság harang felszentelésekor - 1957.

A templom három hajójú. A kórossal együtt 500 ember számára elegendő. A szentély jobb és bal oldalán egy-egy ajtó visz a sekrestyébe. A szószék a szentélyben áll, annak bal oldalán. A kórus felé eső rész a három hajónak megfelelően -- három előcsarnokból áll -- a jobb- és baloldaliból vezetnek a lépcsők a kórusra. Az előcsarnok mindkét oldalán két mellékoltár volt, melyeket később eltávolítottak.

A régi gyóntatószék helyén a Hősök oltárát helyezték el 1945-ben. A gyóntatószéket az egyik kis méretű mellékkápolnába helyezték át, ajtóval lezárva. Eredetileg ezekben a mellékkápolnában állt Szent Anna, illetve Szent Antal szobra, egy-egy oltáron. A mellékoltárok azóta már nincsenek meg, de a szobrok a templom előterében találhatóak.

Az ablakok becses kincsei templomunknak. Az eredeti ablakokat, mint a templom egész belsejét, Rev. Messerschmiedt Géza tervezte. Átlátszóak voltak, hogy minél több fényt engedjenek be. A ma látható színes üvegablakok Rev. Gáspár János ideje alatt kerültek a templomba. Ezek körülbelül 16 láb magasak és különböző jeleneteket idéznek a Szentírásból, valamint a szentek életéből. Az oltár és az orgona felett is találhatóak ablakok, hogy a templom megvilágítása jobb legyen.

A toronyban három harang található. A kilenc csősorú orgonát a Vermont Peragallo nevű cég készítette. 1953 óta villannyal működik, felújítása óta más hangszerek

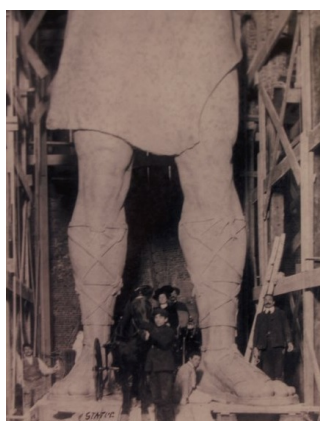
hangján is meg tud szólalni. A templom alatti termek könyvtárnak vannak berendezve, több mint 10 ezer kötet könyv található itt.

1.4 Művészettörténeti jelentősége

A Vulcan szobor makettje

A Szent István templomban komoly művészi értékek találhatóak. Gaetano Federicinek, a XX. század kiemelkedő amerikai szobrászának nyolc mellszobra díszíti a templom főhajóját, négy-négy szobor a két szembenálló fal oszlopfőin. A művek a keleti és nyugati egyházak nyolc egyházdoktorát ábrázolják. Federici 1880-ban született az olaszországi Castelgrandeban, és hétéves korában került Amerikába, ahol édesapjának sikeres építkezési vállalkozása volt. Ő építette a mi templomunkat is. Fia viszont páratlan művészi tehetsége birtokában a templom belső díszítését végezte. Stílusa hagyományos, klasszicista volt, az abban az időben dúló avantgarde irányzatokkal szembe fordulva.

A Vulcan szobor készítése

Egyik tanára a manhattani Giuseppe Moretti volt, aki a St. Louis-i Világkiállításra az alabamai Birmingham város rendelésére egy óriási méretű, Vulkánt ábrázoló szobrot tervezett. Mivel műterme nem bizonyult elég nagynak, az akkor épülő templomunkban készítette al a 17 méter magas szobor életnagyságú modelljét. A mű óriási méretét jelzi a végleges, kiöntött szobor 54 tonna súlya. Morettinak érdekes módon már azelőtt is volt magyar kapcsolata: Ferenc Józsefről márvány portrét készített, dolgozott Budapesten is, és Erdélyben kitűnő márványt talált, de kitermelését a katonai hatóságok nem engedélyezték (az orosz betöréstől félve nem építették ki a szükséges vasútvonalat).[11]

1.5 Források

1.5.1 Irodalom

- A passiaci Szent István római katolikus magyar templom honlapja
- Emlékkönyv a passiaci Szent István római katolikus magyar templom felszentelésére – 1904.
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X
- Kerkayné Maczky Emese: 1956. november 4. után Passaic, Amerikai Magyar Múzeum, Passaic, New Jersey, 2006.
- Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, szerk.: Török István, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Emlék - könyv a Szt. István R. K. Hitközség, Passaic, N. J. Iskola szentelési ünnepélye alkalmából - 1937.
- Emlékkönyv a Szent István R. K. Magyar Egyházközség Új iskolaépületének felszentelésére - 1967.
- Kerkayné Maczky Emese: 99 év magyarul - Magyar iskolák története Passaic, Szent István Magyar Iskola, Passaic, NJ, 2006.
- A Szent István Egyházközség julileuma
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- Magyar Katolikus Lexikon
- Mindszenty József látogatása Passaic, Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár
- Mindszenty József hercegprímás úr 1974. május 19-i látogatásának emlékére készült emlékkönyv, Passaic, 2014.
- Magyar iskolák Észak-Amerikában, Változó világ
- Amerikai-magyar lexikon
- Parises Online, Paterson
- Hungarian Catholic Churches - United States

1.5.2 Megjegyzések

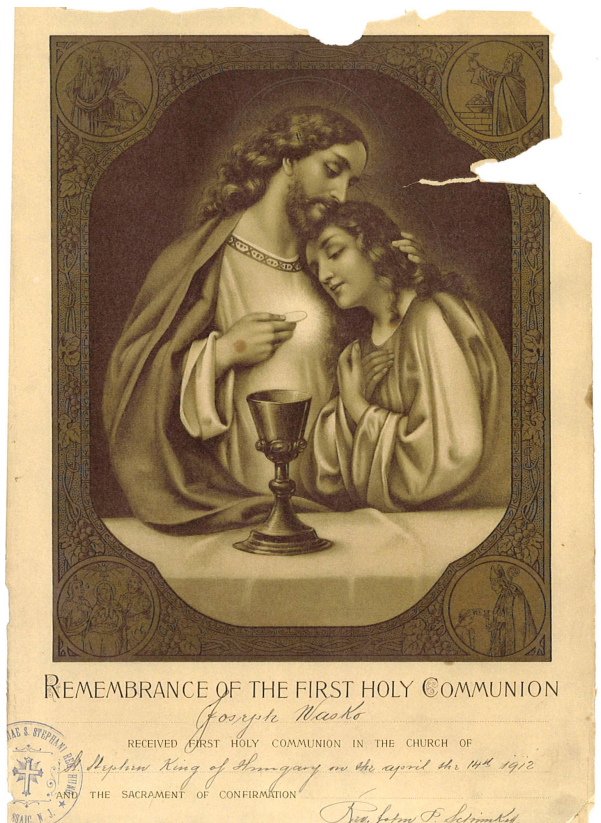
- [1] <http://www.ststephenspassaic.com/miserend/miserend.htm>
- [2] Angol nyelvterületen az áldozópapok neve elé helyezik a Rev., azaz Reverend jelzést, amely a magyar Ft., azaz Főtisztelendőnek felel meg.
- [3] | Magyarok Vasárnapja, 1903. január 29. <http://www.ststephenspassaic.com/history/tortenet.htm>
- [4] | Messerschmidt Géza kéziratos feljegyzése - <http://www.ststephenspassaic.com/history/evkonyvek/evkonyv2003/index.html>
- [5] <http://www.ststephenspassaic.com/history/muzeum/1956/index.html>
- [6] <http://www.ststephenspassaic.com/history/evkonyvek/mindszenty/index.html>
- [7] <http://www.ststephenspassaic.com/history/evkonyvek/evkonyv2014/index.html>
- [8] <http://www.ststephenspassaic.com/history/iskola/iskszent37/index.html>
- [9] <http://www.ststephenspassaic.com/history/iskola/ujisk1967/index.html>
- [10] 1 láb=30,48 cm
- [11] <http://www.ststephenspassaic.com/history/ttemp.htm>

A Szabadság harang megáldása

PARISH SISTERS
DAUGHTERS OF DIVINE CHARITY
Az egyházközségben szolgáló apácák

Elsőáldozási emléklap 1912-ből

2. fejezet

Messerschmiedt Géza

Messerschmiedt Géza (Bodrog, Somogy megye, 1870. július 4. – Toledo (Ohio), 1912. március 29.) a passaicai Szent István római katolikus magyar templom (New Jersey, USA) első plébánosa, a templom építtetője.

2.1 Korai élete

Rev. Messerschmiedt Géza (hivatalos okmányokon: Messerschmidt Géza, illetve Geysa Messerschmidt) Bodrogon (Somogy megye) született 1870. július 4-én. Édesapja Messerschmiedt Géza, édesanyja Görgei Amélia. Azt tudjuk, hogy Kassai Egyházmegyeés pap volt, de pappá szentelésének időpontja ismeretlen.

2.2 Amerikai élete

1902. január 19-én a Phoenicia fedélzetén érkezett Hamburgból Boulogne, New York kikötőjébe, nem bevándorló vízummal. Kérkezése után a Cleveland, OH, (Cleveland e. m.) Szent Erzsébet e. k. káplánja lett, s ennek keretében ellátta a Lorain, OH, (Cleveland e. m.) Szent István egyházközséget, mely ekkor még saját templommal nem rendelkezett, majd 1902. december 24-étől (bár a 25. éves évkönyv december 2-át nevezi meg a kinevezésének, valószínűleg ekkor érkezhetett a településre, de ő maga több helyen is december 24-ről ír) Passaicai Szent István római katolikus magyar templom plébánosa. 1908-09-ben kiadja a Hajnal c. heti, majd a második évadtól havilapot. 1911-ben (miután ellene feltételezett anyagi visszaélésekre hivatkozva feljelentést tettek a Newark-i püspöknél) a Toledo, OH, (Toledo e. m.) Szent István egyházközség plébánosa lett, mondhatni helyet cserélve Passaic-i utódjával. Pontosán nem tudni, mikor hagyta el Passaicot, de az biztos, hogy új szolgálati helyére már súlyos betegen érkezett, 1911. december 14-től folyamatos orvosi kezelésre szorult. Temetésén az akkori Toledo-i püspök az alábbiakat mondta: „Apostolt jöttem temetni, szegényen élt és szegényen halt meg.” 1912. március 29-én, 3:00PM (15:00)-kor, 41 éves korában Toledo, OH-ban hunyt el. A Calvary Cemetery-ben nyugszik, Toledo-ban, Lucas megyében, Ohio államban.

Ft. Messerschmidt Géza

2.3 Források

- Életrajza a Szent István R. K. Magyar templom honlapján
- A Hajnal c. újság reprint kiadása az Egyházközség honlapján
- The Catholic Encyclopedia: An International Work of Reference on ..., 7. kötet Szerkesztette: Charles George Herbermann, Edward Aloysius Pace, Condé Bénédict Pallen, John Joseph Wynne, Thomas Joseph Shahan
- Magyar Katolikus Lexikon - Hajnal szócikk
- Keresztény szó 14. évf. 6. szám, 2003. július
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978. 241. oldal
- Emlékkönyv a Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom felszentelésére - 1904.
- Emlékkönyv A Passaic-i Szt. Anna Női Oltár-Egylet tíz éves jubileumának alkalmából - Passaic, 1913
- Emlékkönyv A Passaic-i I. Magyar Szent István Király Római és Görög Katolikus Betegs. és Temet. Egylet Tíz éves jubileumának alkalmából - 1915.

3. fejezet

Schimkó János

Schimkó János (1883 – Betlehem, Pennsylvania állam, USA, 1918. június 20.) amerikai magyar katolikus pap.

3.1 Életrajza

Rev. Schimkó János (más forrásban: Simkó János, John P. Schimko) 1883-ban született ismeretlen helyen. Pappászentelési időpontja és egyházmegyéje ismeretlen. Az Egyesült Államokba 1905-ben érkezett. 1908-tól toledói Szent István Egyházközség plébánosa 1911-ig. Toledóba érkezése abban az időben volt, amikor az ottani első templomot tűz pusztította el. Fő feladata az egyházközség sorainak rendezése és az új templom építésének előkészítése volt. 1911. december 21-től 1913. október 8-ig a passaici Szent István római katolikus magyar templom plébánosa. 1913. október 15-től haláláig a pennsylvaniai Betlehemben a Kapisztrán Szent János-egyházközség plébánosa. Nyugodt, korrekt viselkedésével a kettészakadt egyházközséget (a vend vidékről származó magyarok kiváltak az egyházközségből, a viták hatására a templomot egy időre az akkori püspök be is záratta) sikerült egyesíteni. 1918 elejétől már súlyosan beteg, először kiegészítő lelkészt kapott maga mellé, majd márciustól plébánosi jogköreit egy adminisztrátor gyakorolta. 1918. június 20-án halt meg, 35 évesen. Betlehem, PA-ban nyugszik a Holy Saviour Cemetery-ben.

3.2 Források

- Életrajza a passaici Szent István római katolikus magyar templom honlapján
- Magyar Katolikus Lexikon
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X

Főt. Schimkó János

volt passaici plébános
1911 dec. 21-től 1913 okt. 8-ig

- Findgrave
- The Official Catholic Directory
- Emlék sorok az ezüst jubileumra - Az egyházközség 25. évfordulójára kiadott emlékkönyv - 1928.
- Emlékkönyv A Passaici Szt. Anna Női Oltár-Egylet tíz éves jubileumának alkalmából - 1913.
- Emlékkönyv A Passaici I. Magyar Szent István Király Római és Görög Katolikus Betegs. és Temet. Egylet Tíz éves jubileumának alkalmából - 1915.

4. fejezet

Kovács Lajos

volt passaici plébános
1913 okt. 15-től 1915 szept. 1-ig

Rev. Kovács Lajos (más változatban: Rev. Louis Kovacs, Lajos von Kovacs, Rev. Louis Von Kovacs de Jardanhaza, Járdánházi Kovács Lajos) (Nagykanizsa, 1879. augusztus 31. – Detroit, 1927. július 22.), amerikai magyar katolikus pap.

4.1 Élete az óhazában

Rev. Kovács Lajos (más változatban: Rev. Louis Kovacs, Lajos von Kovacs, Rev. Louis Von Kovacs de Jardanhaza, Járdánházi Kovács Lajos), Nagykanizsán született 1879. augusztus 31-én. Édesapja Kovács Lajos, édesanyja Bunsel Hernin (Kovács Hermina) voltak. Valószínűsíthetően ősi, nemesi családból (Járdánházi Kovács család) származik. A középiskolai tanulmányai után Budapesten joghallgató, de ezt abbahagyva teológiai tanulmányokba kezdett. Még joghallgató korában közeli ismeretségbe került Ady Endrével, akivel gyakran levelezett Amerikából is. Miután egy évet a temesvári püspöki udvarban töltött, 1900. április 6-án szentelte pappá Dessewffy Sándor csanádi püspök. 1900-ban Nagyöszön valamint Gyarmatán (Temes megye), 1901. november 10-től Szenthuberten (ma: Bánánagyfalu), majd Mezőkovácsházán káplán, amíg le nem betegedik. 1904. február 5-től Nagybecskerekén káplán és hitoktató. 1902-ben Szegeden jelenik meg: *Álmaim: apró történetek és elbeszélések* c. könyve. 1903-ban lefordítja P. Brors X. Ferenc *A keresztény hitvédelem abc-je* c. könyvét, mely nagy sikert ér el. 1905-ben sikertelenül próbálja magát országgyűlési képviselőnek megválasztatni.

4.2 Élete az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államokba 1905-ben vándorolt ki. 1905-től Dillonville, OH, 1906-ban Perth Amboy, N.J. (Metuchen e. m.), az ekkor épült Magyarok Nagyasszonya templom plébánosa, 1907-08. között New York, NY (New York e.m.), Szent István e.k., 1911-ben South Bend, IN, (Forth Wayne-South Bend e. m.) Szent István e. k., 1912. májusától Bethlehem, PA, (Altoona-Johnstown e. m.) Kapisztrán Szent János e. k., 1913. október 15. és 1915. szeptember 1. között a Passaic Szent István római

katolikus magyar templom, (Paterson e. m.), 1915. szeptemberétől Youngstown, OH, (Youngstown e. m.) Szent István e. k., majd Connellsville, PA, (Greensburg e m) Szent Imre e. k., 1918-tól Pittsburgh, PA, (Pittsburgh e. m.) Szent Anna e.k., végül 1921. decemberétől halálig Detroit, MI, (Detroit e. m.); Szent Kereszt e. k. Ez idő alatt 1925 és 1926 között kiadja a *Katolikus Őrszem* c. hetilapot, melynek megszűnését az korabeli egyháztörténész Feysz A. Hugolin úgy kommentálta, hogy „az amerikai katolikus magyarok szempontjából a legnagyobb veszteség volt.” Habsburg Jenő főherceg 1907-ben felvette a German Cross of the Knights (Német lovagrend) tagjai közé. Rev. Kovács Lajos Detroitban hunyt el, 1927. július 22-én 48 éves korában. A halál oka valószínűleg bakteriális fertőzés okozta szívhártyagyulladás, valamint magas vérnyomás. A Saint Josephs Cemetery-ben nyugszik, Connellsville-ben, Fayette megyében, Pennsylvania államban, édesanyjával (+1917) közös sírban.

4.3 Irodalmi tevékenysége

- *Álmaim: apró történetek és elbeszélések*, Szeged, 1902.
- *A keresztény hitvédelem abc-je*, Temesvár, 1903 (fordítás)
- *Katolikus Őrszem* - c. újság szerkesztője 1923-24.

4.4 Források

- Életrajza a Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom honlapján
- *Magyar katolikus lexikon VII. (Klacs–Lond)*. Főszerk. Diós István; szerk. Viczián János. Budapest: Szent István Társulat. 2002. Online hozzáférés
- *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X

- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Ady levelezése I. 412. szám: Kovács Lajos Ady Endrének
- Findgrave
- Billiongrave
- The Official Catholic Directory and Clergy List, 20. kötet
- Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. Bp., Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete, 1939-2002. 7. kötettől sajtó alá rend. Viczián János.
- Nagy Csaba: A magyar emigráns irodalom lexikona. [Részben 2. jav. és bőv. kiad. + Álnévlexikon] Bp., Argumentum Kiadó-Petőfi Irodalmi Múzeum és Kortárs Irodalmi Központ, 2000.
- Kende Géza: Magyarok Amerikában. Az amerikai magyarság története 1583-1927. I-II. k. (Cleveland, 1927)
- Vasváry Ödön: Lincoln's Hungarian Heroes - Lincoln magyar hősei. Washington, Amerikai Magyar Református Egyesület, 1939.
- Katholikus Szemle (Bp.) ; 1926. III. (Feysz A. H.)

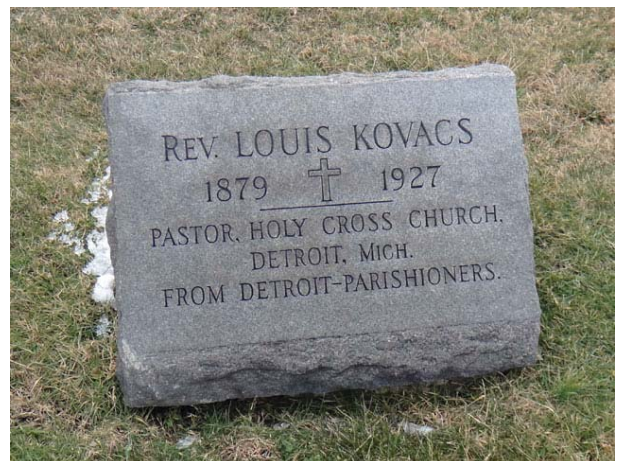
P. Brors X. Ferenc, A keresztény hitvédelem abc-je. Ford. és magyar vonatkozásokkal bővítette **J. Kovács Lajos.** A csanádegyhmi. hatós. jóváhagyásával. Füzve

Egyik bíráló szavai: «Ez a könyv sehol sem oly időszerű, mint nálunk, ahol annyi a félművelt ember. Hiszen nálunk annyi a szó, a nagyhangzású, öblösen kerekedő frázis, hogy mindenképpen elkel nálunk az apologia ábecézje».

Kritika Rev. Kovács által fordított könyvről

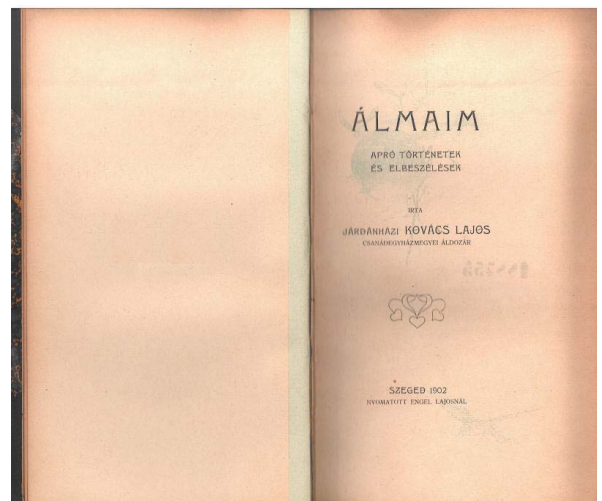
A Járdánházi Kovács család címere

Rev. Kovács Lajos sírja

1 PLACE OF DEATH		MICHIGAN DEPARTMENT OF HEALTH	
County... Wayne		Division of Vital Statistics	
Township.....		CERTIFICATE OF DEATH 58285998	
City..... Detroit		Register No. 4998	
2 FULL NAME..... Rev. Louis Kovacs		3 DATE OF DEATH (Month, day and year) July 28 1927	
a) Residence No. 8425 South		17 I HEREBY CERTIFY, That I attended deceased from	
b) Length of residence in city or town where death occurred 5 yrs. mos. ds.		18 that I last saw h... alive on..... 19..... and	
4 SEX Male White Single		19 that death occurred on the date stated above at.....	
5 If married, widowed or divorced HUSBAND of (or) WIFE of		The CAUSE OF DEATH* was as follows:	
6 DATE OF BIRTH (Month, day and year) Not known about		Chronic myocarditis	
7 AGE 48		Hypertension	
8 OCCUPATION OF DECEASED (a) Trade, profession or particular kind of work Priest		10 Where was disease contracted	
(b) General nature of industry, business, or establishment in which employed (as employee) Holy Cross Chorum		If not at place of death?	
(c) Name of employer		Did an operation precede death? Date of.....	
9 BIRTHPLACE (city or town) (State or country) Nagy Kanissa Hungary		Was there an autopsy?.....	
10 NAME OF FATHER Louis Kovacs		What test procedure diagnosed?	
11 BIRTHPLACE OF FATHER (city or town) (State or country) Hungary		Gross..... M. D.	
12 MAIDEN NAME OF MOTHER Hermin Dunsel		7-10-1878	
13 BIRTHPLACE OF MOTHER (city or town) (State or country) Hungary		19 PLACE OF BURIAL, CREMATION, OR REMOVAL	
14 Informant... Lila Kovacs		Date of Burial 7/27 1927	
15 Address... 549 W 118th Str New York		Signature of Informant Paul Biszop	
Filed JUL 25 1927		Date of Death 7/28 1927	

Rev. Kovács Lajos halotti jelentése

Rev. Kovács Lajos által még Magyarországon kiadott könyv

5. fejezet

Marczinkó József

Marczinkó József atya (Sátoraljaújhely, 1878. december 24. – Toledo, Ohio, USA, 1935. július 28.), amerikai magyar katolikus pap.

5.1 Élete az Egyesült Államok előtt

Marczinkó József atya Sátoraljaújhelyen született 1878. dec. 24-én. Édesapja Marczinkó József, édesanyja Nagy Júlia volt. Kassán szentelték pappá 1903. február 5-én. 1910-ben érkezett az Egyesült Államokba a RMS Carpathia gőzösn.

5.2 Élete az Egyesült Államokban

1913 és 1915. között a Youngstown, OH, (Youngstown e. m.) Szent István egyházközség plébánosa volt, 1915-ben vette át a Passaici Szent István római katolikus magyar templom irányítását, és az ő idejében vészelt át a hitközség magyarsága az első világháborút, melynek végén bizonyos visszavándorlás is történt, csökkentve a plébániához tartozó hívek számát. 1921-ben az ő szervezésében 23 autónyi ajándékcsoportot küldtek az óhazába, amiért megkapta a Vöröskereszt Érdemkeresztje kitüntetését. 1925 és 1927 között Magyar Szív címmel hetilapot jelentet meg. A gazdasági válság és egyéb körülmények az egyházközséget anyagilag szétzilálták, de a hitélet szépen virágzott – talán éppen ezért Marczinkó atyát a Szent István templom legjobb plébános-szónokának tartották. 1928-ban United States Patent 1681590 számon saját szabadalmat nyújt be, Bowling game board (Bowling játéktábla) néven, mely szabadalom a mai napig fenn áll. 1932 és 1935 közötti tartózkodási helye ismeretlen, néhány forrás Toledo, OH-t említ. 1935. július 28-án az Ohio állambeli Toledóban halt meg, a St. Vincents Hospitalban, agyembólia következtében, 5:55AM-kor. Július 31-én temették el. A Calvary Cemetery-ben nyugszik, Toledóban, Lucas megyében, Ohio államban, ahol Passaic-i elődje Rev. Messerschmidt Géza. Gyászmiséjét és temetési szertartását Karl Joseph Alter toledói püspök végezte.

5.3 Források

- Életrajza a Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom honlapján
- Emlék sorok az ezüst jubileumra - Az egyházközség 25. évfordulójára kiadott emlékkönyv - 1928.
- *Magyar katolikus lexikon VIII. (Lone–Mészl)*. Főszerk. Diós István; szerk. Viczián János. Budapest: Szent István Társulat. 2003. Online hozzáférés
- The Brewers' Journal and Barley, Malt and Hop Trades' Reporter ..., 40. kötet
- Ohio Gravestone
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. Bp., Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete, 1939-2002. 7. kötettől sajtó alá rend. Viczián János.
- Nagy Csaba: A magyar emigráns irodalom lexikona. [Részben 2. jav. és bőv. kiad. + Álnévlexikon] Bp., Argumentum Kiadó-Petőfi Irodalmi Múzeum és Kortárs Irodalmi Központ, 2000. XXII, 1132 o.
- A Minisztertanács 1923.04.06-i ülésének jegyzőkönyve 58. pont: Javaslat a Vöröskereszt Érdemkeresztje kitüntetés adományozására Marczinkó József amerikai római katolikus lelkész, valamint Berkó D. Géza, az Amerikai Magyar Népszava szerkesztő tulajdonosa részére
- A Minisztertanács 1927.06.03-i ülésének jegyzőkönyve 7. pont: A Marczinkó-féle amerikai szerzetesadomány csomagok vámmentes kezelésének ügye

6. fejezet

Raile Jakab

Raile Jakab (Rev. Jakab Raile S.J.) (Vaskút, 1894. október 6. – Newark, New Jersey állam, 1949. szeptember 6.) jezsuita szerzetespap, amerikai magyar misszionárius, a Világ Igaza.

1932 és 1933 között a Passaici Szent István római katolikus magyar templom (New Jersey, USA) plébánosa volt. 1933-tól két évig Szegeden működött. A jezsuita tartomány főtákará volt Budapesten 1935-től 1942-ig. A második világháború alatt a budapesti Pápai Nunciatúra Segítő Bizottságának elnökeként jezsuita rendtársait és családtagjait beszerelve sok üldözöttnek (például Harsányi Jánosnak) nyújtott segítséget, amiért 1992. február 24-én posztumusz Jad Vasem-díjat kapott Jeruzsálemben. Raile Jakab (Nagy Töhötöm és Thassy Jenő visszaemlékezése alapján) Mindszenty mellett szóba jött esztergomi érsekként. 1948-ban az Egyesült Államokba távozott. 1948-49-ben Amerikában kisugárzása és modora miatt a bostoni jezsuita egyetem közkedvelt tanára volt. 1949. szeptember 6-án New York közelében halt meg autóbalesetben, 55 éves korában. Sírja a Jesuit Cemetery at Campion Centerben van, Weston-ban, Massachusetts államban.

Raile Jakab kitüntetése

6.2 Irodalom

- Dr. Lea-Katharina Steller: Jaksi (Raile Jakab jezsuita páter élete) Szentendre, 2005. ISBN 9632290674
- Gyászjelentése - Detroiti Újság, 1949/37, Országos Széchényi Könyvtár, raktári jelzet: B1 HD 1.067, szerk.: Fodor Gyula, 1922-1971

6.3 Külső hivatkozások

- Raile Family (angolul)
- Father Jacob Raile (angolul)
- Életrajza Szent István R. K. Magyar Templom (Passaic, NJ, USA) honlapján
- A jezsuita központ élete a II. világháború idején
- P. Pálos Antal és F. Liptai Károly visszaemlékezése a *Pázmány Péter Elektronikus Könyvtárban*

6.1 Élete

Ír hangzású neve ellenére családja sok száz éve élt Magyarországon. 1912-ben lépett be a Jézus Társaságba. Tanulmányait Kalocsán, Nagyszombatban, Pécsen és Innsbruckban végezte. 1925 és 1927 között Bécsben, 1927-től 1933-ig az Egyesült Államokban működött. Amerikai munkáját Los Angelesben kezdte, ahol ő alapította az egyetlen kaliforniai magyar katolikus egyházközséget. Végigjárta Amerika minden magyar telepét, és missziósként működött.

- Történelmünk > Jezuita történeti tár, *A magyar jezsuiták budapesti embermentő tevékenysége 1944-1945-ben. PÁRBESZÉD - MAGYAR JEZSUITA PORTÁL*. Hozzáférés ideje: 2009. október 23.
- The Righteous Among The Nations – Jacob Raile Adatlapja a Jad Vasem nyilvántartásában

Rev. Reile Jakab sírja

 Jakab Raile Hungary, Catholic Church Records	
Name:	Jakab Raile
Event Type:	Baptism
Event Date:	07 Oct 1894
Event Place:	Vaskút, Bács-Bodrog, Hungary
Gender:	Male
Father's Name:	Antal Raile
Mother's Name:	Rosina Faltum
Line Number: 171 , GS Film number: 639442 , Digital Folder Number: 004498975 , Image Number: 00720	

Anyakönyvi találat Rev. Raile Jakabról

7. fejezet

Gáspár János

Gáspár János (Nagysároslak, 1898. május 6. – Passaic, New Jersey, USA, 1963. február 21.) amerikai magyar katolikus pap.

7.1 Élete Magyarországon

Gáspár János 1898. május 6-án született a Vas megyei Nagysároslakon, szülei (Gáspár János és Schmidt Teréz) tizenhárom gyermekéből másodikként. Az I. világháborúban önkéntes, mint sebesült tartalékos főhadnagy szerelt le. A szemináriumot Szombathelyen és Esztergomban végezte. 1921. december 17-én vette fel az egyházi rendet. Első állomáshelye az ausztriai Incéd volt, majd a zalai Alsóbagód és aztán Zalaegerszeg következett, ahol Mindszenty József káplánja volt. Utolsó magyarországi helye Kőszeg, ahol hat évig működött.

7.2 Élete az Amerikai Egyesült Államokban

1929-ben Amerikába jött. 1929-ben Perth Amboy NJ, 1931-ben Arrochar, Staten Island NY, ahol az Isteni Szeretet Leányainak rendházában a kedvesnővérek lelkiatya (káplánja), emellett latin és hittan tanár. Eközben a Fordham Jezsuita egyetemen apologetikát tanul. 1932-ben az "Our Lady of Mt. Carmel" Church (Woodbridge, NJ) plébánosa. 1933. október 14-től a Passaici Szent István római katolikus magyar templom plébánosa egészen az 1963-ban bekövetkező haláláig. 1938-ban a newarki egyházmegye zarándoklatának vezetője a magyarországi Eucharisztikus Kongresszusra. Energikus, tetterős, nagy munkabírású vezető volt, aki megszilárdította az egyházközséget és irányította a magyar közösséget a két legválságosabb időben, a második világháborút követő években és az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni időkben. Éveken át volt az Amerikai Magyar Szövetségnek egyik igazgatója. 1963. február 19-én New Yorkból tért haza, ahol meglepetésként a Mona Lisa-t, s a plébánián az emeletre ment fel, ahol valószínűleg rosszul lett (szívszélhűdést kapott), ennek következtében a lépcsőről leesett, s koponyaalapi törést szenvedett el.

Passaicban, a St. Mary kórházban hunyt el 1963. február 21-én. A Calvary Cemetery-ben nyugszik, Patersonban, New Jersey államban. Temetését McNulty volt patersoni, akkor buffalo-i püspök végezte, február 25-én.

7.3 Források

- Életrajza a Szent István R. K. Magyar Egyházközség honlapján
- Személye a Névponthu oldalon
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X
- Magyar Katolikus Lexikon
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- The Missions and Missionaries of California
- Magyar Életrajzi Index, Petőfi Irodalmi Múzeum
- Szabad Magyarország; (Free Hungarians), New York, NY., 1962/1
- Új Hungária ; 1963/10
- Katolikus Magyarok Vasárnapja; (Catholic Hungarians' Sunday), Youngstown, OH.; 1963/4; 1963/10
- Magyar Papi Egység; Klagenfurt, Spittal/Drau, 1956-1968: a külföldi magyar katolikus papság lapja; 1663/4; 1963/24
- A Jó Pásztor ; 1963/9
- Magyar-Amerika írásban és képben - Amerikai magyar uttörők és vezetőférfiak arcképes életrajza, szerkesztette: Káldor Kálmán, St. Louis, Missouri, 1939. 167. oldal

8. fejezet

William Furlong

Rev. William Furlong (1905. november 16. – 1986. október 8.) amerikai katolikus pap.

8.1 Élete

Rev. William Furlong 1905. november 16-án született, és 1986. október 8-án hunyt el. Pappá a newarki egyházmegye szolgálatára szentelték fel, majd amikor létrejött a patersoni egyházmegye, incardinálódott oda.

A passaicai Szent István római katolikus magyar templom adminisztrátora volt két alkalommal is, először 1933-ban amikor a jezsuiták hazahívták Magyarországra Raile Jakab S. J. atyát. Később Furlong atya 1938 február 24-én (április 24-től) visszatért kisérti, mert Gáspár János atya a newarki egyházmegye zarándoklatának vezetőjeként a magyarországi Eucharisztikus Kongresszuson tartózkodott. Szolgálatát az egyházközségben 1938. szeptember 18-ig tartott.

Pápai kápláni (Monsignor) címmel ment nyugállományba. A Maryrest Cemetery-ben van eltemetve, Mahwah-ban, Bergen megyében, New Jersey államban.

8.1.1 Források

- Életrajza a passaicai Szent István római katolikus magyar templom honlapján
- Magyar Katolikus Lexikon
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978.
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X

9. fejezet

Dunay Antal

Dr. **Dunay (Demetrovics) Antal** (Nagykölked, 1915. február 27. – Passaic, New Jersey, USA, 1977. május 29.) amerikai magyar katolikus pap.

9.1 Élete

Édesanyja Horváth Mária. Középiskolai tanulmányait Kőszegen, a bencés gimnáziumban kezdi meg, majd négy év után az esztergomi bencés gimnáziumban érettségizik, mint kisszeminarista, 1934-ben. Innét Serédy Jusztinián hercegprímás úr a bécsi „Pazmaneum”-ba küldi tanulmányai végzésére. 1939. július 9-én szentelték pappá Bécsben. 1939. szeptember 1-jén kapja meg első szolgálati helyét, Budapest-Herminamezői Szentlélek Plébánián káplán. 1940 nyarán tartalékos táborigazgatói kinevezést kap és kéthónapos „csatapapi” átképzési tanfolyamon vesz részt Szombathelyen. 1940. szeptember 1-jétől Budapest-Felsővízvároson, a Szent Anna templomban káplán egészen 1947. szeptember elsejéig. Közben a második világháború alatt nyolc hónapot csatapapi minőségben a zalaegerszegi 527-es számú táborigazgatói kórházban szolgál a háború befejezéséig. 1947. szeptember 1-jétől Budapest-Kelenföldön kap kápláni beosztást Mindszenty József bíborostól, közben Bécsben megszerzi a teológiai doktorátust, majd Kelenföldről 1948. október 20-án Budapest-Krisztus Király plébániára kap áthelyezést, de csak csalétkül. Utasítást kap Mindszenty Józseftől, hogy haladéktalanul meneküljön nyugatra, mert a titkosrendőrség az ifjúság körében kifejtett munkája miatt letartóztatására készül. 1948. november 3-án lépi át a határt szülőfalujánál és előbb Bécsbe, majd Salzburgba utazik, ahol a menekültek lelki gondozását bízták rá. Innét 1949. július 15-én indul Amerikába és másnap, július 16-án érkezik meg a pennsylvaniai Northamptonba, ahol Magyarok Nagyszonyva Plébániára kerül. 1963-tól a Passaici Szent István római katolikus magyar templomnak plébánosa egészen az 1977. május 29-én bekövetkezett haláláig. Az ő működése alatt látogatta meg a plébániát Mindszenty József bíboros 1974-ben. Az Our Lady of Hungary Cemetery-ben nyugszik, Northampton-ban, Northampton megyében, Pennsylvania államban.

9.2 Forrás

- Életrajza a Passaici Szent István római katolikus magyar templom honlapján
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X, 14. oldal, 31-33. oldal, 52-53. oldal, 102-108. oldal
- Magyar Katolikus Lexikon
- Magyar Folklor Múzeum honlapja
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978. 243-244. oldal
- Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 13. évfolyam 1-2. szám, 2001
- Mindszenty József látogatása Passaicban, Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár
- St. Stephen R. C. Magyar Church - 75. évforduló évkönyve, 19. oldal
- Emlékkönyv a Szent István R. K. Magyar Egyházközség - Új iskolaépületének felszentelésére - 1967.
- Magyar Életrajzi Index, Petőfi Irodalmi Múzeum online elérés
- 99 év magyarul: magyar iskolák története Passaicban, Szent István Magyar Iskola, Passaic, NJ, 2006.
- Szabad sajtó, hetilap - 1963/10; 1963/32
- Jubileumi emlék könyv a Passaici Magyar Református Egyház 80-ik évfordulóján : 1895-1975., Passaic, NJ, 1975, 26. oldal
- Magyar történelmi szemle : a külföldi magyar történelmi munkaközösség lapja, 1969-1976, több számban

9.3 További információk

- Beke Margit: Az esztergomi (esztergom-budapesti) főegyházmegye papsága 1892-2006. Bp., Szent István Társulat, 2008.

Az iskola új épületének felszentelése

Dunay atya Mindszenty József bíborossal

10. fejezet

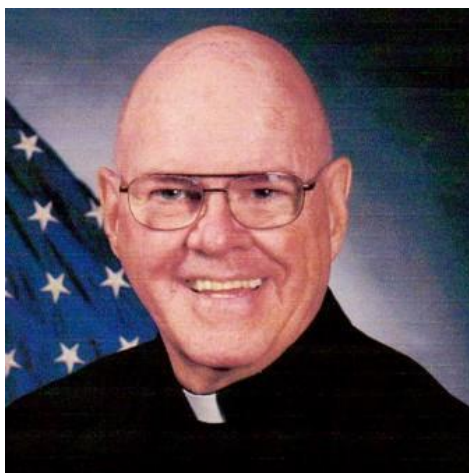
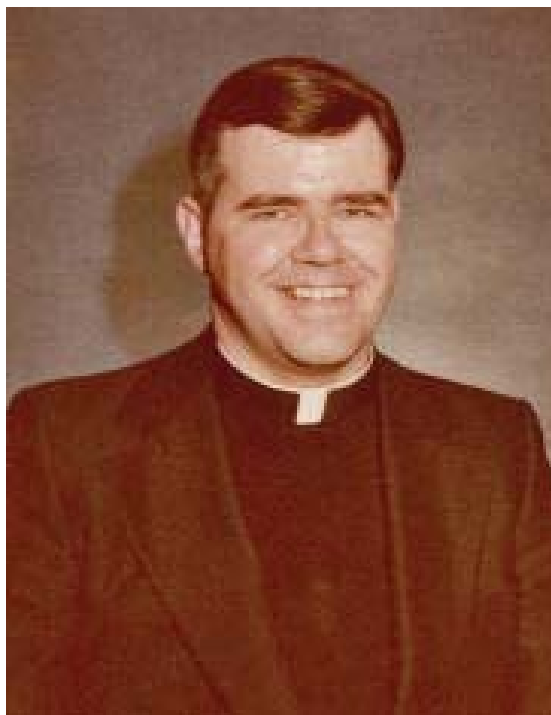
John J. Cusack C.M

Rev. Msgr. John J. Cusack CM (1945-) amerikai katolikus pap, Lazarista szerzetes.

Dunay Antal atya betegségének végső időszakában, mint kisegítő, majd halála után 1977 második felében Rev. John J. Cusack C.M. vette át a plébániát, mint adminisztrátor. Ő korábban hat évig volt egyházközségünk káplánja.

Megszervezte a magyar nyelvű helyettesítést. Egyházközségünkben töltött szolgálata után az Egyesült Államok Légierőjének (US Air Force) tábori lelkeszi szolgálatában vett részt.

Rev. John Cuscack 1945-ben született. A lazarista rend tagja. 1971. május 29-én szentelte pappá Lawrence B. Casey patersoni püspök. Sokáig a Saint Vincent's Seminaryban élt, Philadelphia, PA-ban, jelenleg Tucson, AZ-ben tölti nyugdíjas éveit.

Napjainkban

11. fejezet

Török Béla

Török Béla atya (Pinkamindszent, Vas megye, 1919. május 25. – Rechnitz, Ausztria, 1998. február 22.) amerikai magyar katolikus pap.

11.1 Korai élete

1943. június 27-én Szombathelyen szentelték pappá. Első kápláni helyét Letenyén kapta, 1943-46 között, majd Vasszentmihályon káplán 1946-tól 1949-ig. Ezután adminisztrátori kinevezést kap Alsószölnökre, ahonnan a hívei figyelmeztetésére, miszerint az Államvédelmi Hatóság a letartóztatására készül 1950. június 12-án disszidál. Németországban, a Münchener Egyházmegyébe fogadják be, és 1950-től 1952. március 20-ig a Landshut-i magyar hívek lelkipásztori gondozásával megbízott káplán. 1952. március 31-én vándorol ki az Amerika Egyesült Államokba.

11.2 Az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államokban először 1952. április 17-én kap kápláni kinevezést, Newportba, mely megbízását 1953. június 13-ig tölti be, majd 1953. június 20-tól 1956. szeptember 1-ig Bay City, Michigan káplánja, 1956. szeptemberétől 1958. májusáig Chesaning, Michigan, 1958. májusától egy évig Saginaw, Michigan káplánja. Első plébánosi kinevezését 1959. májusában kapja, tizenegy évig a Whittemore-i St. James Church, aztán pedig Harbor Beach-ban egy német–lengyel egyházközség plébánosa volt. Közben 1963-ban egyházi helyzete is tisztázódik, mivel inkardinálódik a Saginaw-i egyházmegyébe, ahol több alkalommal is az egyházmegyei papi tanács tagja, valamint 1976-tól püspöki vikárius. Az Egyesült Államok állampolgársági esküjét 1958. augusztus 28-án teszi le

1978-ban, Dunay Antal atya halála után vette át a Szent István plébániát, amelyet 1990-ig, nyugdíjba vonulásáig szolgált az ő csöndes, reflektorfényt kerülő módján. Mivel más egyházmegye volt, ezért a püspöke először két évre engedi el, majd ezt újra meghosszabbítja két évvel. Ez után az új püspök Kenneth Edward Untener engedi el véglegesen, arra hivatkozva, hogy ő maga is magyar származású.

Rev. Török Béla idejére esik a plébánia körüli település demográfiai arculatának megváltozása, aminek következményeképpen sok hívő hagyta el a plébániát. Nyugdíjas éveit otthon, a nyugati határ mentén családja körében töltötte. 1998. február 22-án halt meg a burgenlandi Rechnitzben. A szombathelyi Szent Kvirin (szalézi) templomban nyugszik, Isten Szolgája Brenner János közelében, közvetlenül a templom alapító szalézi atyák mellett. Ebben a templomban nyugszik édesanyja is.

11.3 Barátsága Mécs Lászlóval

Mécs László papköltő közeli barátja volt, sok verset kapott kéziratban tőle. Az egyiket, az Ökörszem lett a Kékmadárból című verset a költő így dedikálta: Török Bélának Amerikába küldöm az Ökörszemet Béla napra, 1970. ápr., a szeretet küldeményeként.

11.4 Források

- Életrajza a passaici Szent István római katolikus magyar templom honlapján
- Magyar Katolikus Lexikon
- Török István szerk.: Katolikus Magyarok Észak-Amerikában, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, 1978., 244. oldal
- St. Stephens R. C. Magyar Church, Passaic, New Jersey 1903-2003, ISBN: 0-9651859-4-X, 15. oldal, 32. oldal
- St. Stephen R. C. Magyar Church - 75. évforduló évkönyve
- P. Csány Péter SDB, a szombathelyi Szent Kvirin Szalézi Templom plébánosának írásbeli közlése
- Török Béla és Mécs László levelezése, Petőfi Irodalmi Múzeum, Mécs László-hagyaték, Raktári jelzet: V. 4725/168; V. 4725/279

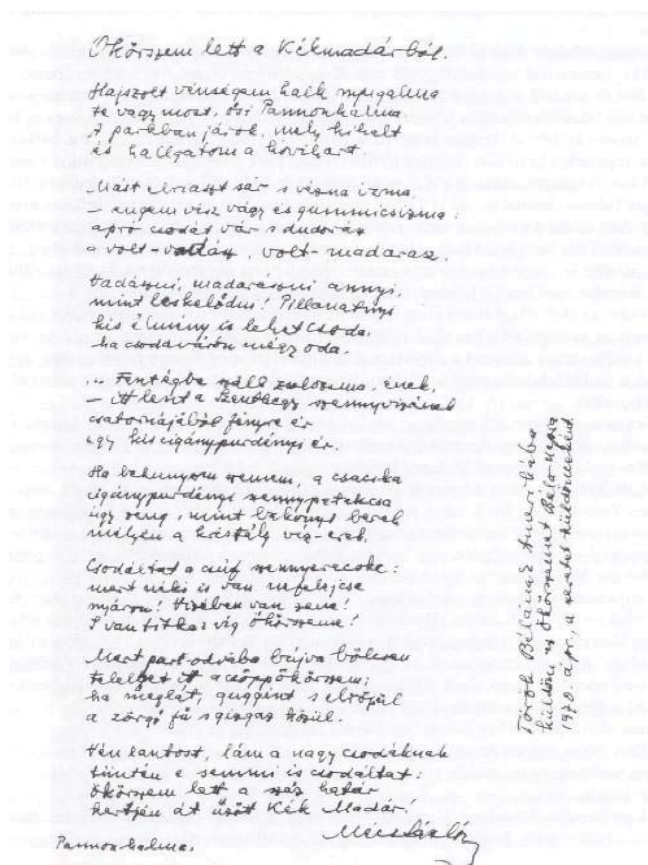

- Kenneth E. Untener - Bishop of Saginaw és Rev. Török Béla levelezése - Rev. Török Béla hagyatéka, 1980-1984.

11.5 További információk

- Az Árpád Akadémia tagjainak tevékenysége. Írta és szerk. Somogyi Ferenc. Közzéteszi Nadas János. Cleveland, Árpád Akadémia, 1982.
- Ausztrália és Új-Zéland magyar világa. Főszerk. Dr. Tanka László. Szerk. Balás Róbert. Bp., Médiamix Kiadó, 2005.
- A külföldi magyar intézetek működése és a magas műveltség célját szolgáló ösztöndíjak az 1925/26 ? 1941/42. tanévben. Összeáll. az Országos Ösztöndíjtanács. Bp., 1927-1944. Kir. M. Egyetemi Nyomda.
- Nagy Csaba: A magyar emigráns irodalom lexikona. [Részben 2. jav. és bőv. kiad. + Álnévlexikon] Bp., Argumentum Kiadó-Petőfi Irodalmi Múzeum és Kortárs Irodalmi Központ, 2000.
- Nemzetőr c. lap ; 1975/299.; 1980/363
- Krónika (Toronto) ; 1980/3. (Jani I.)
- Magyar Élet (Melbourne) ; 1993/36. (Szöcs Z.)

[1] <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bunter.html>

Mécs László vers-ajándéka

12. fejezet

Mustos István

Mustos István (Veszprém, 1931. augusztus 10. – Székesfehérvár, 2008. április 20.) piarista szerzetespap, amerikai magyar katolikus pap.

12.1 Élete

Mustos (Nemesvámosi) István atya 1931. augusztus 10-én született Veszprémben, az ősi magyar városban. A gimnáziumot a kegyes atyáknál végezte, és 1949-ben ő maga is belépett a Piarista Rendbe. Az 1950-es években munkaszolgálatos katona. Részt vett az 1956-os forradalomban, melyről így ír: *„Eleitől végig részt vettem a felkelésben. Mint szeminarista, az akkori törvények szerint, nem foghattam fegyvert. Ezért sebesült szállításban és sok rászoruló ember, főleg idősek és gyerekes családok ellátásában segítettem. Sorba álltam élelemért, vittem nekik kenyeret, tejet és ami kapható volt. Egyszer egy fél disznót cipeltem a vállamon.”* 1956 novemberében hagyta el Magyarországot és Rómában folytatta tanulmányait, ahol a Gergely Egyetemen szerzett teológiai fokozatot. Szerzetesi örökfogadalmát 1957-ben tette, pappá 1958. április 20-án szentelték Rómában. 1959-ben érkezett Amerikába, hogy csatlakozzék azokhoz a piarista atyákhoz, akiknek célja a Rend amerikai tartományának megalapítása volt. Matematikai és fizikai tanári diplomáját 1966-ban kapta a buffalói Canisius College-ban. Először Buffalóban tanít a Rend ottani iskolájában, majd 1969-ben Devonba helyezik át, ahol majdnem két évtizedig, 1987-ig a gimnázium igazgatója. Vezetése alatt az iskola anyagi helyzete és hírneve megerősödött. Ezalatt négyszer választották meg a tartomány helyettes provinciálisává és ő képviselte az iskolát a Főiskolai Bizottságban. 1985-ben a keleti partvidék Magyar Papi Egyesületének elnöke lett. 1987 és 1990 között a trentoni Szent István magyar plébánia káplánja, ahonnan 1990-ben került Passaic-i Szent István római katolikus magyar templomba, ahol plébános lett. Azokban az években közli a három liturgikus évet felölelő heti elmélkedéseit a Katolikus Magyarok Vasárnapja. A külföldi magyarok püspökének, Miklósházy Attilának amerikai delegátusa. A Máltai Lovagrend észak-amerikai magyar csoportjának káplánja. Passaic-i tevékenysége alatt nagy energiával fogja össze nemcsak a plébániai híveket, hanem az összes itt élő magyarokat és azoknak különböző szervezeteit.

Tevékeny támogatója a magyar cserkészetnek, iskolának, múzeumnak, minden magyar megmozdulásnak, szervezetnek. a Magyar Katolikus Püspöki Kartól. Mint a püspök delegátusa gondját viseli több más, papi ellátással küszködő magyar plébániának, és az ő áldozatos munkájának is köszönhető, hogy több magyar plébánia még mindig szolgálja a magyar híveket. Munkájáért 1998-ban a „Pro Ecclesia Hungariae” kitüntetést kapta 2007-es nyugállományba vonulása utána hazaköltözik Magyarországra, majd Magyarországon a Székesfehérvári papi otthon lakója. Hosszú és súlyos szenvedés után 2008. április 20-án hunyt el papszentelésének 50. évfordulóján. Temetése 2008. május 14-én volt a budapesti Újköztemetőben, a piarista parcellában.

12.2 Kitüntetései

- 1998: Pro Ecclesia Hungariae díj
- 2000: A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztje

12.3 Külső hivatkozások

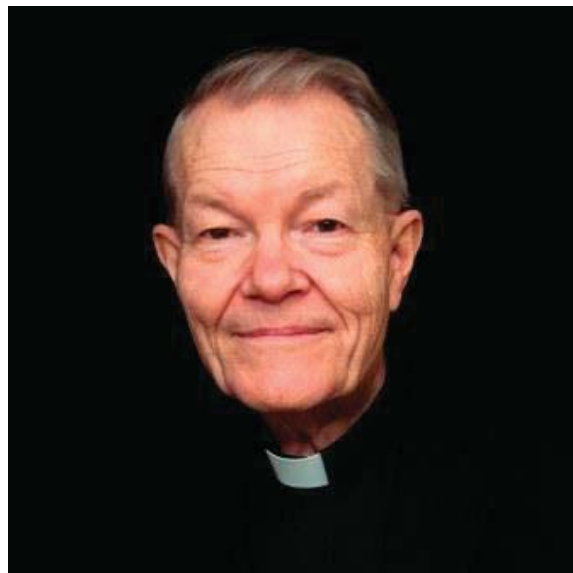
- A Piarista rend honlapja
- Elhunyt Mustos István
- Életrajza a Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom honlapján

13. fejezet

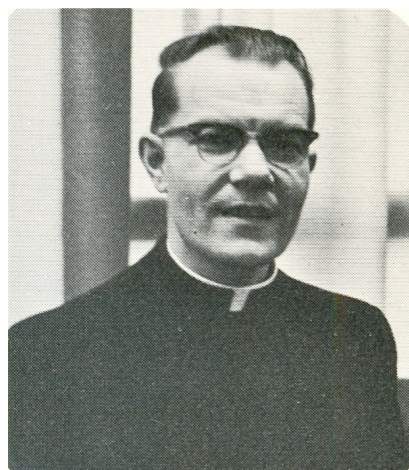
John Demkovich

Rev. Msgr. John Demkovich magyar és szlovák származású római katolikus pap.

Mustos atya távozása után Serratelli patersoni püspök a szomszédos St. Mary Church plébánosát Rev. Msgr. John Demkovichot nevezte ki a plébánia ideiglenes adminisztrátorának, egészen addig, míg az új lelkipásztor meg nem érkezik. Ezt a feladatát Rev. Demkovich 2008. június 24-től december 2-ig töltötte be. Rev. Demkovich 1933. szeptember 3-án New Brunswickben született. Szülei: John és Ida Mary Demkovich. Edesanyja magyar, édesapja szlovák származású. 1965. május 29-én szentelte pappá James J. Navagh, D.D. patersoni püspök a St. Philip the Apostle Church-ben. A De Foucauld Boldog Károly által alapított fehér atyáknál volt novícius, de egészségi állapota miatt ezt a szolgálatát nem folytathatta, viszont az Egyházmegyei Missziós iroda vezetését sok éven át végezte.

1968 óta szolgált Passaicban, először a Holy Trinity plébánián káplán, majd Szt. Mary (Nagyboldogasszony szlovák templom) templom plébánosa 1971-től. 1989. május 21-én pápai káplánnak nevezik ki, s ettől kezdve használhatja a Monsignor címet. 2013. október 20-tól nyugállományban van, a passai Szent Cirill és Metód templomban kísérik.

Rev. Demkovich a hetvenes években

Mindszenty József bíboros látogatása idején

14. fejezet

Vas László

Rev. Vas László (Nagyvárad, 1965. április 27.) a passaic-i Szent István római katolikus magyar templom teljes plébánosi jogkörrel felhatalmazott adminisztrátora 2007. december 2-től.

14.1 Élete az Egyesült Államok előtt

Vas László atya Nagyváradon született 1965-ben református családban. Szülei Vas András és Kiss Magdolna. Középiskoláit is itt végezte, érettségi után református teológiára felvételi előkészítőre járt, majd 1985-ben katolizált. 1992-ben Tempfli József megyéspüspöke Budapestre küldte tanulni. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Fakultásán szerzett Baccalaureatus fokozatot. Szentelése után első kápláni helye Nagyváradon a Barátok templomában volt 1998. júliusa és szeptembere között, majd 1998. szeptemberétől 1999 szeptemberéig Hegyközcstár és Hegyközújlak plébánosa, illetve Szent László Katolikus Iskola és a nagyváradai Máltai Szeretetszolgálat lelkipolitikusa. 1999. októberében püspöke Rómába küldte a Gregoriana (Gergely) egyetemre a római Pápai Magyar Intézet lakójaként.

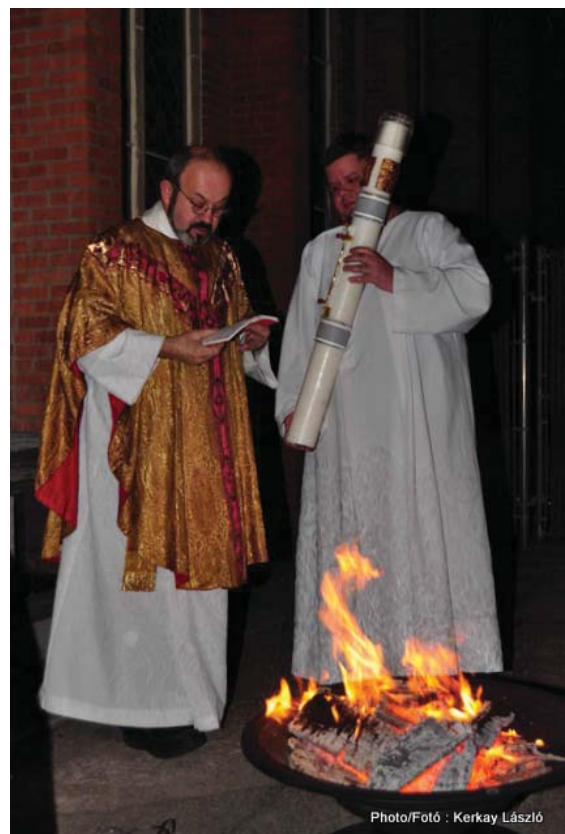
14.2 Az Egyesült Államokban

2000 június végén Francis George Chicagó-i bíboros levelére, nyári kisegítésre érkezett Chicagóba. Októbertől megyéspüspöke, Tempfli József engedélyével itt folytatta tanulmányait. Következő év nyaratól a Chicagói érsekség "Associate Pastor" kinevezést adott neki. A pap fölé az érsekség adminisztrátort nevezett ki Father Michael Danek személyében. Később John Manz segédpüspök vette át az adminisztrátori tisztséget. 2003 márciusában a chicagói érsek kinevezte Vas László lelkeszt az egyházközség adminisztrátorává.

Chicagóban végzett munkásságáért megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét. Mustos István atya távozása után átvette a passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom vezetését, melyet napjainkig végez.

14.3 Források

- Életrajza a Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom honlapján
- A Szent István Király Római Katolikus Egyházközség Gyémánt Julileum Emlékkönyve, Chicago, IL, 2009
- Diocese of Paterson - Patersoni Egyházmegye
- A Passaic-i Szent István R. K. Magyar Templom felszentelésének 110. évére kiadott emlékkönyv - Passaic, 2014.
- Szent István ünnep Passaicban, Magyar Kurir, online elérés
- Vasárnap, Katolikus hetilap, online elérés

2015. Húsvét vigiliája - Tűzszentelés

Egyházközségünk káplánjai

Gáspár János atya idején /During Rev. János Gáspár's time

THE REVEREND FATHER ANDREW MOLNAR
ASSOCIATE PASTOR

Rev. Andrew Molnár, Associate Pastor
Ft. Molnár András, káplán - egyházközségünk egyetlen, Amerikában született, magyar származású papja
Youngstown-ban, Ohio államban született, 1915-ben. Apja Molnár András, passaic-i kántor, édesanyja Bernáth Erzsébet. Testvére Molnár Marianna, akinek visszaemlékezése a 100 éves évkönyvben szerepel.
Papszentelése: 1942. május 30. Első szentmiséjét május 31-én végezte templomunkban.
"A gyermekére büszke és boldog Hitközség a különleges esemény megünneplésére ebédet rendezett Ft. Molnár András tiszteletére". - olvasható a Szent Név Társulat jegyzőkönyvében. Káplán egyházközségünkben: 1945-1954 között.

Később családot alapított, 1987-ben hunyt el.

Rev. Roger Hebert, Associate Pastor
Ft. Roger Hebert, káplán
Már forrás szerint a neve Rogers Herbert. Egyházközségünkben 1954 és 1964. között szolgált, mint káplán. Szolgálatára végére kissé magyarul is megtanult.
Két testvére volt Constance és Raymond. Egyes források szerint a ferences rend tagja volt.
Egyházközségünkön kívül még szolgált:
Immaculate Conception Church, Holyoke, MA

Elhunyt: 2001. február 21-én.
Temetésének helye: Notre Dame Cemetery, South Hadley, Hampshire megye, Massachusetts állam

Rendszeresen miséztek templomunkban:

Rev. György Engelbert Borsy, O.F.M.
Rev. Vazul Végváry, O.F.M.

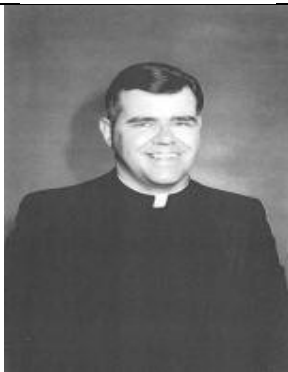
Dunay Antal atya idején /During Rev. Antal Dunay's time

Rev. Joseph A. Cassidy, Associate Pastor
Ft. Joseph A. Cassidy, káplán

Született: 1929. július 8-án.

Elhunyt: Budd Lake, Morris, New Jersey, 1997. október 21-én.

Rev. John Cusack, Associate Pastor, Administrator
Ft. John Cusack, káplán, majd Dunay atya halála után rövid ideig adminisztrátor.
Dunay Antal atya betegségének végső időszakában, mint kiségitő, majd halála után 1977 második felében Rev. John J. Cusack C.M. vette át a plébániát, mint adminisztrátor. Ő korábban hat évig volt egyházközségünk káplánja. Megszervezte a magyar nyelvű helyettesítést. Egyházközségünkben töltött szolgálatát az Egyesült Államok Légierőjének (US Air Force) táborigényes lelkészi szolgálatában vett részt.
Rev. John Cusack 1945-ben született. A lazarista rend tagja. 1971. május 29-én szentelte pappá Lawrence B. Casey patersoni püspök. Jelenleg a Saint Vincent's Seminaryban él, Philadelpia, PA-ban.

Rendszeresen miséztek templomunkban:

Rev. Dr. János Ádám, S.J.
Rev. Dr. Tamás Fehér O.Cist
Rev. Balázs Jaschkó, S.J.
Rev. Dr. Kálmán Miskolczy, Sch.P.
Rev. Szerénusz Szabó, O.F.M.
Rev. Rókus Radányi S.J

Török Béla atya idején / During Rev. Béla Török's time

Rev. Michael Pietrzyk, Associate Pastor
Ft. Michael Pietrzyk, káplán

Egyházközségünkben töltött rövid, pár hónapos szolgálata után Zanesville, Ohio-ban szolgál a domonkosoknál. Egyes források szerint később családot alapított.

Későbbi sorsáról nincsen információnk.

Rendszeresen miséztek templomunkban:

Rev. István Babos, S.J.
Rev. Thomas Colletta
Rev. Dr. Márton Hegyi, S.J.
Rev. Ted McNally, O.F.M.
Rev. Dr. György Pogány
Rev. László Szépe

Mustos István atya idejében / During Rev. István Mustos' time

Rev. Dr. Márton Hegyi, S.J. / Ft. Dr. Hegyi Márton S.J.

Hegyi Márton 1932. október 15-én született Hódmezővásárhelyen. Érettségi után – 1951-52-ben a szegedi szemináriumban tanult, majd belépett a Jézus Társaságába. 1952. március 1-jén behívták katonai szolgálatra, amit MUSZOS-ként töltött le Mátyásföldön, együtt Miklósházy Attilával.

1956-ban külföldre távozott. Fogadalmait Sankt Andra-ben tette le 1957-ben. Filozófiai tanulmányait Rómában a Gergely egyetemen végezte, és 1959-ben ott szerzett filozófiai licenciátust. Elöljárói Kanadába küldték a teológiai tanulmányokra, és Torontóban, a Regis College-ban szerezte meg 1963-ban az STL és MA fokozatokat teológiából. 1963. június 16-án szentelte pappá Torontóban Philip Pocock érsek. A tertiat egyből ezután, 1963-64-ben végezte Clevelandban. Utolsó fogadalmait 1976-ban tette le.

Az Oxford University-n 1967-ben szerzett MA fokozatot zoológiából, majd 1972-ben Knoxville-ben, a University of Tennessee-n PhD-t Ecológiából.

1969 óta biológia professzor a New York-i Fordham egyetemen mint Associate Professor of Biological Sciences. Híres volt rendkívüli odaadása a diákjainak, állandóan a laboratóriumban volt, és segítette kutatásaikat. 1996-ban elnyerte a Fordham College at Rose Hill "Arts & Sciences Faculty Day Teaching Awards" kitüntetését a Department of Biological Sciences-ban végzett évtizedes munkásságáért.

A Fordham-i tanítása mellett sokat segített magyar lelkipásztori munkában a Szt. István templomban Passaic-ban Mustos Istvánnak, és Yonkers-ben a Szt. Margit plébánián.

Hűséges volt minden kötelességében és segítőkész mindenütt.

Gyenge egészsége miatt 2008-ban bevonult a Murray-Weigel Hall betegtermébe. Hosszú betegség után itt halt meg 2014. január 17-én. Január 21-én temették az Auriesville, NY jezsuita temetőbe.

Rendszeresen miséztek templomunkban:

Rev. Csaba Czabaffy, S.J.
Rev. Domonkos Csorba, O.F.M.
Rev. Ted McNally, O.F.M.
Rev. István Skinta, O.S.B.M.
Rev. Tamás Zárday, Sch.P.

16. Felhasznált irodalom, képek, adatok

16.1 Irodalom

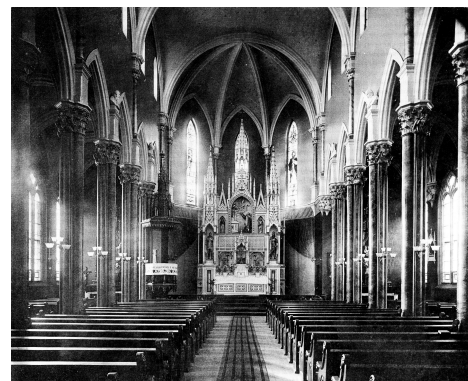
- **Passaici Szent István római katolikus magyar templom** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Passaici%20Szent%20Istv%C3%A1n%20r%C3%B3mai%20katolikus%20magyar%20templom?oldid=15881863> *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap és Vépi
- **Messerschmiedt Géza** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Messerschmiedt%20G%C3%A9za?oldid=15874986> *Közreműködők:* Nemokap, FoBe és Vépi
- **Schimkó János** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Schimk%C3%B3%20J%C3%A1nos?oldid=15874997> *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, FoBe és Vépi
- **Kovács Lajos (katolikus pap)** *Forrás:* [http://hu.wikipedia.org/wiki/Kov%C3%A1cs%20Lajos%20\(katolikus%20pap\)?oldid=15874895](http://hu.wikipedia.org/wiki/Kov%C3%A1cs%20Lajos%20(katolikus%20pap)?oldid=15874895) *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, Gyurika, FoBe és Vépi
- **Marczinkó József** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Marczink%C3%B3%20J%C3%B3zsef?oldid=15875205> *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, FoBe és Vépi
- **Raile Jakab** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Raile%20Jakab?oldid=15881296> *Közreműködők:* Füleki Ádám, Váradi Zsolt, Kla, Mathae, Math, Dr. Steller, Teemeah, Akela, Nemokap, Vince, Hkoala, Glanthor Reviol, AsgardBot, Pasztilla (rég), DorganBot, Karmela, Pasztillabot, Bajor, SieBot, Karesz52, Peti610, PityuBot, Peti610bot, Csurla, Witéz, Farkasgergely, Szent Tamás, XZeroBot, Hkbot, Tambo, Vungadu, Rakás, JSOos, TomcsyBot, Eniport, He.henrikBot, Legobot, Tudor987 és Névtelen: 3
- **Gáspár János (katolikus pap)** *Forrás:* [http://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%A1sp%C3%A1r%20J%C3%A1nos%20\(katolikus%20pap\)?oldid=15875384](http://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%A1sp%C3%A1r%20J%C3%A1nos%20(katolikus%20pap)?oldid=15875384) *Közreműködők:* Nemokap, FoBe és Tudor987
- **William Furlong** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/William%20Furlong?oldid=15874245> *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap és Vépi
- **Dunay Antal** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Dunay%20Antal?oldid=15874937> *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, Gyurika, FoBe és Vépi
- **John J. Cusack C.M** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/John%20J.%20Cusack%20C.M?oldid=15884804> *Közreműködők:* Nemokap
- **Török Béla (katolikus pap)** *Forrás:* [http://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6k%20B%C3%A9la%20\(katolikus%20pap\)?oldid=15876127](http://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6k%20B%C3%A9la%20(katolikus%20pap)?oldid=15876127) *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, Gyurika, FoBe és Vépi
- **Mustos István** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/Mustos%20Istv%C3%A1n?oldid=15871700> *Közreműködők:* Hidaspal, Nemokap, AsgardBot, Istvánka, TM1535, SamatBot, Szent Tamás, Hkbot, Vungadu, Pagony, TomcsyBot és KovacsA
- **John Demkovich** *Forrás:* <http://hu.wikipedia.org/wiki/John%20Demkovich?oldid=15884807> *Közreműködők:* Nemokap
- **Vas László (katolikus pap)** *Forrás:* [http://hu.wikipedia.org/wiki/Vas%20L%C3%A1szl%C3%B3%20\(katolikus%20pap\)?oldid=15874281](http://hu.wikipedia.org/wiki/Vas%20L%C3%A1szl%C3%B3%20(katolikus%20pap)?oldid=15874281) *Közreműködők:* Teemeah, Nemokap, FoBe és Vépi

Az iskola diákjai 1964-ben

16.2 Képek felsorolása

- Passaici Szent István Római Katolikus Magyar Templom - ismeretlen fényképész felvétele
- Esküvői emléklap - 1903
- Hitközségi tanács - 1904 - ismeretlen fényképész felvétele
- Habsburg Ottó látogatása – 1940 - Roger "Flash" Terhune fényképe
- Szent István magyar templom - plébániaépület - ismeretlen fényképész felvétele
- Mindszenty József Passaicon 1974. - Kerkay László felvétele
- A Szent István Magyar Iskola szülői munkaközössége - 1952. - ismeretlen fényképész felvétele
- Kerkayné Maczky Emese - Kerkay László felvétele
- Az iskola diákjai az 1950-es években – ismeretlen fényképész felvétele
- A Szent István R. K. Templom oltára - ismeretlen fényképész felvétele
- A Szent István R. K. Templom 2013. karácsonyán – Kerkay Béla felvétele
- A Szabadság-harang felszentelése, 1956 – ismeretlen fényképész felvétele
- A Vulcan szobor modellje - ismeretlen fényképész felvétele
- A Vulcan szobor készítése - ismeretlen fényképész felvétele
- Az Egyházközségben szolgáló apácák - ismeretlen fényképész felvétele
- A Szabadság-harang megáldása, 1957. december 18-án - ismeretlen fényképész felvétele
- Elsőáldozási emléklap – 1912
- Rev. Messerschmiedt Géza - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Schimkó János - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Schimkó János síremléke - Marie Zimmerman fényképe, forrás: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=pv&GRid=68507073>
- Rev. Kovács Lajos halotti bizonyítványa – Detroiti Archívum
- Rev. Kovács Lajos - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Kovács Lajos síremléke, Mary Green Kerr fényképe, forrás: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GRid=88749399>
- J. Kovács Lajos – Álmaim c. könyvének címlapja
- Rev. Marczinkó József - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Marczinkó József síremléke, ismeretlen fényképész felvétele, forrás: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=pv&GRid=21607397&Pipi=7596144>
- Raile Jakab SJ. - ismeretlen fényképész felvétele
- Raile Jakab SJ. - A Világ Igaza kitüntetése, forrás: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/hu/a/ab/Railes_yadvashem.png
- Raile Jakab SJ. sírja, ismeretlen fényképész felvétele, forrás: <http://www.raile.com/id105.htm>
- Raile Jakab SJ. életrajzi adatai, Dudás Róbert Gyula felvétele
- Rev. Gáspár János - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Gáspár János sírja, Kerkayné Maczky Emese felvétele
- Rev. William Furlong - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. William Furlong sírja, Rich H. felvétele, forrás: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GSlN=Furlong&GSfn=William&GSbyrel=all&GSdyrel=all&GSob=n&GSsr=81&GRid=6553508&df=all&>
- Rev. Dunay Antal - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Dunay Antal Mindszenty József bíborossal - Kerkay László felvétele
- Rev. Dunay Antal az új iskolaépület szentelésekor - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Dunay Antal síremléke - Joe Chando felvétele, forrás: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GSlN=dunay&GSfn=anthony&GSbyrel=all&GSdyrel=all&GSob=n&GRid=96355952&df=all&>
- Rev. John Cusack CM - Kerkay László fényképe
- Rev. John Cusack CM napjainkban - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Török Béla - ismeretlen fényképész felvétele
- Mécs László verse, melyet Rev. Török Bélának küldött ajándékba
- Rev. Török Béla sírja, Szombathely, Szalézi templom, P. Csány Péter SDB felvétele
- Rev. Mustos István SP - Kerkay László felvétele
- Rev. Mustos István SP koporsója és búcsúztatása - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Mustos István SP síremléke az Új Köztemető Piarista parcellájában.
- Rev. Mons. John Demkovich - ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Mons. John Demkovich a hetvenes években – Kerkay László felvétele
- Rev. Mons. John Demkovich Mindszenty bíboros látogatása idején - Kerkay László felvétele
- Rev. Vas László - Dudás Róbert Gyula felvétele
- Rev. Vas László 2015. Húsvét vigíliájának tűzszentelésén - Kerkay László felvétele
- Rev. Molnár András káplán, ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Roger Herbert káplán, ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Joseph Cassidy káplán, ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. John Cusack káplán, ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Michael Pietrzyk, káplán, ismeretlen fényképész felvétele
- Rev. Hegyi Márton - ismeretlen fényképész felvétele
- A Szent István Iskola növendékei - ismeretlen fényképész felvétele
- Passaici Szent István Római Katolikus Magyar Templom belső tere - ismeretlen fényképész felvétele
- Passaici Szent István Római Katolikus Magyar Templom - ismeretlen fényképész felvétele

Magánkiadás
A kiadásért felel: Dudás Róbert Gyula

A kézirat lezárva:

Passaic, NJ, USA-ban, 2015-ben

ISBN 978-963-12-2330-9

